

KØBENHAVNS AGENDA 21, 2004 - 2007
- STATUS FOR MÅL OG AKTIVITETER
PR. 1. JANUAR 2007

**KØBENHAVNS KOMMUNE
TEKNIK- OG MILJØFORVALTNINGEN
MAJ 2007**

Kontakt

Københavns Kommune
Teknik og Miljøforvaltningen
Center for Miljø
Kalvebod Brygge 45
1502 København V

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	4
SAMMENFATNING OG KONKLUSION	5
BÆREDYGTIG BYUDVIKLING	6
RESSOURCER	9
MILJØ OG SUNDHED	11
FORANKRING HOS BORGERE OG VIRKSOMHEDER	14
FEJ FOR EGEN DØR	16
OVERSIGTSSKEMA OVER FREMDRIFTEN I MÅL OG AKTIVITETER	22

INDLEDNING

Københavns Agenda 21 plan "Københavns Agenda 21, 2004-2007" blev vedtaget af Borgerrepræsentationen i januar 2005. I januar 2006 blev den første status udarbejdet. Denne rapport indeholder status pr. 1. januar 2007 og dokumenterer fremdriften og opfyldelsen af Agenda 21 Planens mål og aktiviteter.

Agenda 21 Planen er inddelt i overordnede temaer med mål og aktiviteter, som skal bidrage til, at udviklingen i København sker på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag.

Agenda 21 Planen indeholder følgende temaer:

- Bæredygtig byudvikling
- Ressourcer
- Miljø og sundhed
- Forankring hos borgere og virksomheder
- Fej for egen dør

Som den tidligere status, forholder denne status sig til udviklingen inden for samtlige mål og aktiviteter inden for hvert af ovenstående temaer. Formålet er således at følge op på, om vi har nået de mål, vi ville og om vi har gjort det, vi siger, vi ville gøre. Denne status samt status fra 1. januar 2006 peger på, hvor vi er kommet i mål og hvor der er behov for, at mål og aktiviteter skal fortsætte i "Forslag til Københavns Agenda 21 - 2008-2011".

I denne rapport findes en skematisk oversigt, som viser fremdriften i forhold til samtlige mål og aktiviteter i planen. Den skematiske oversigt giver ligeledes et overblik over, hvilke forvaltninger i kommunen, der har været ansvarlige for målet/aktiviteten og hvilke, der skulle bidrage til opfyldelsen af mål/aktiviteter. Det er dog Teknik- og Miljøforvaltningen, der er ansvarlig for langt størstedelen af Agenda 21 Plan 2004-2007's mål og aktiviteter.

Planens mål og aktiviteter er vurderet ved hjælp af smiley'er og uddybende tekster.

En grøn og glad smiley betyder at:

- målet er nået, eller vil kunne nås til tiden
- aktiviteten er gennemført, eller vil blive gennemført til tiden.

En gul og mellemfornøjet smiley betyder at:

- målet kun delvist er nået, eller Det er usikkert, om målet vil kunne nås til tiden
- Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden, eller er kun delvist gennemført til tiden.
- målet er nået men ikke til tiden
- aktiviteten er nået men ikke til tiden

En rød og sur smiley betyder at:

- målet ikke er nået, eller vil ikke kunne nås til tiden
- aktiviteten er ikke gennemført til tiden, eller vil ikke blive gennemført til tiden.

SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Fremdrift og målopfyldelse

I forbindelse med status for Agenda 21 Plan 2004-2007 pr. 1. januar 2006, blev det besluttet at udarbejde en ny status pr. 1. januar 2007.

Status pr. 1. januar 2007 viser at en række mål og aktiviteter der for et år siden blev vurderet til ikke at kunne nås nu er delvist nået..

Årstal/fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007
😊 Her går det godt	98	98
😊 Her går det både godt og mindre godt	70	77
😞 Her går det ikke godt	49	42

I 2007 var der 98 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført ligesom i 2006 hvor tallet var det samme.

77 mål og aktiviteter blev delvist gennemført, hvilket er et fald på 7 i forhold til 2006.

42 mål og aktiviteter blev ikke nået eller vil ikke blive gennemført, hvilket er et fald på 7 i forhold til 2006.

Københavns Kommune er nået langt med hensyn til at fremme cykeltrafik og store investeringer i den kollektive trafik i de senere år. Derudover gav Justitsministeriet i 2006 tilladelse til, at Københavns Kommune sammen med landets 4 største kommuner kan benytte miljøzoner som trafikregulerende værktøj, mens kommunen stadig arbejder på at få gennemført andre løsninger som kørselsafgifter og hastighedsnedsættelser. Oprensning af forurenede jord og fokus på sundhed i byens rum er områder, hvor det er gået godt. Indsatsen overfor kemiske stoffer og produkter har også vist sig at have stor betydning for byens miljø og borgernes sundhed. Der er ligeledes i de senere år sat større fokus på kost- og motionsvaner, særligt hos børn i folkeskolerne.

De største miljømæssige udfordringer er stadig at fremme bæredygtig transport og byudvikling, samt at sikre en luftkvalitet og et støjniveau, som ikke skader københavnernes sundhed. En anden stor udfordring er at nå målene om at skabe klarvandede og biologisk stabile vandområder samt at skabe øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb.

Fælles for ovennævnte områder er, at indsats kræver flere økonomiske ressourcer for at kunne realiseres.

Målene for reduktion i energiforbrug og CO₂-udledning, vandforbrug og for vandkvalitet kan ikke nås uden en ekstraordinær indsats. En del af aktiviteterne i Agenda 21 Planen er gennemført, men aktivitetsniveauet skal derfor øges væsentligt, hvis udviklingen skal flyttes markant frem mod en målopfyldelse.

Det er stadig en stor udfordring at realisere målet om, at boligområderne skal inddrages i lokale Agenda 21 planer. I forbindelse med Dogmesamarbejdet arbejdes der på at definere, hvad der menes med en lokal Agenda 21 plan, og hvordan boligområderne skal inddrages i arbejdet. For at forankre miljøarbejdet i lokalområderne er der nu etableret fem lokale centre og 3 satellitter. De nuværende Agenda 21-centre er kun finansieret til og med 2007 og de dækker ikke hele byen.

Der er god fremdrift med at inddrage erhvervslivet i et miljørarbejde, og det er ikke urealistisk at vi kan nå målet om, at der er 350 medlemmer i Københavns Miljønetværk inden udgangen af 2008.

Der gøres en stor indsats for at give børn og unge en forståelse for miljø og naturforhold i daginstitutioner og på skoler, hvor der både arbejdes med konkrete miljøtiltag og den pædagogiske vinkel på miljø og sundhed. Information generelt til borgere og erhverv om, hvordan man kan handle miljørigtigt, realiseres løbende gennem aktiviteter som fx kemiagenter, affaldsagenter, grønne butikker, affaldssortering og miljøtjenestens aktiviteter.

Overordnet set går det godt med at sætte mål for miljøarbejdet internt i kommunens forvaltninger og institutioner. Det går dog mere trægt med at nå målene. I de første måneder af 2007 var 45 % af maden, der blev ser-

veret i kommunens institutioner, kantiner og køkkener omlagt til økologi. Kommunen kan dermed ikke nå målet om en 75 % omlægning til økologisk mad i kommunens institutioner og køkkener inden udgangen af 2008.

Målet, om at alle forvaltninger og institutioner i kommunen skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008, forventes at blive nået i 6 af 7 forvaltninger. BUF forventer ikke at nå målet inden udgangen af 2008 og vil udarbejde en ny plan for implementering.

BÆREDYGTIG BYUDVIKLING

Temaet indeholder mål og aktiviteter for, hvordan Københavns Kommune vil arbejde sig hen mod en opfyldelse af den overordnede vision om, at al kommunens planarbejde skal være bæredygtigt. Temaet peger på, at bæredygtighed skal være en del af lokalplanlægning, byggeri og byfornyelse, transportsystemet samt biologisk mangfoldighed og rekreative områder. Kommunen er oppe imod store udfordringer og mange af målene har en lang tidshorisont. De største udfordringer er at finde finansiering til aktiviteter om bæredygtig transport samt en biologisk og rekreativ forbedring af vandområderne i kommunen. En anden væsentlig udfordring er at finde løsninger i samarbejde med fx private aktører og staten.

Det går godt med målet om at efterleve miljømæssigt bæredygtige retningslinier inden for kommunens eget byggeri, ligesom der er gennemført en række informationsaktiviteter overfor bl.a. private bygherrer.

Der er i alt 53 mål/- og aktiviteter indenfor temaet bæredygtig byudvikling.

Årstal/Fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007
😊 Her går det godt	28	26
😐 Her går det både godt og mindre godt	16	20
😞 Her går det ikke godt	9	7

I 2007 var der 26 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført mod 28 mål og aktiviteter pr. 1. januar 2006.

20 mål og aktiviteter blev delvist gennemført, hvilket er en stigning på 4 i forhold til 2006.

7 mål og aktiviteter blev ikke nået eller vil ikke blive gennemført, hvilket er et fald på 2 i forhold til 2006.

Blandt de mål og aktiviteter, der ikke er nået, er f.eks. tiltag indenfor vandområdet og støj, hvor der ikke har været den fornødne finansiering til at nå målene. Det er heller ikke lykkedes at få udarbejdet en strategi for biologisk mangfoldighed. Både forbedring af vandmiljøet, støjtiltag og strategi for biologisk mangfoldighed er derfor videreført i Forslag til Agenda 21 Plan 2008-2011.

Det var hensigten i 2005 at præsentere et arkitekturpolitisk temahæfte om den bæredygtige by. Denne aktivitet er i stedet erstattet af et projekt om bæredygtig byudvikling, som er indskrevet som nyt mål i Forslag til Agenda 21 Plan 2008-2011.

😊 Her går det godt

Kommunens mål om at efterleve miljømæssigt bæredygtige retningslinier for byggeri er nået. Der er udarbejdet retningslinier, og brugen af dem er evalueret. Evalueringen viser, at minimumskravene følges, og at de mere videregående anbefalinger er blevet brugt i 6 ud af 14 større kommunale byggerier i perioden 2000-2003. Der blev foretaget en justering og vedtagelse af nye skærpede retningslinier i 2006. Disse lægger vægt på at sikre størst mulig frihed i valg af løsningsmuligheder i målet om miljøorienteret byggeri. Retningslinierne anvendes blandt andet i kommunens Billig Bolig-projekt men det vurderes, at der fortsat vil være behov for at have fokus på anvendelsen af retningslinierne.

I dialogen med bygherrer er det praksis at tilskynde til, at byggeri sker på et bæredygtigt grundlag og med arkitektonisk kvalitet. Den generelle formidling af ideer og visioner gennemføres struktureret. Også arbejdet med at udvikle lokalplaner og byudviklingsområder samt styrkelse af sagsbehandlernes faglige kompetencer gennemføres løbende. Et eksempel er f.eks. Carlsbergområdet. Arbejdet med at få mere vidtgående miljøkrav optaget i lokalplaner, via en ændring af Planloven, blev påbegyndt i 2006. Københavns Kommune har afholdt et møde med Skov- og Naturstyrelsen og ændringer er på vej med henblik på, at Planloven skal give mulighed for skærper i forhold til lokalplaner.

Der er ligeledes indgået aftale om Metroens 4. etape i form af en Cityring. Denne udvidelse kommer til at betyde miljøvenlig transport til langt de fleste borgere i de tætte bydele. Åbningen af Cityringen i 2017, vil resultere i at 85 mio. passagerer stiger på Metroen årligt.

Det går efter planen med etablering af nye cykelstier og andre forbedringer for cyklisterne samt med fredelig-gørelsen af boligområder og butiksgader. Kommunens parkeringsstrategi fra 1. jan. 2006 vil afhjælpe en række uhensigtsmæssigheder for brugerne, men strategien vil ikke reelt ændre på biltrafikkniveauet eller mindske miljøbelastningen.

Kommunen arbejder for at styrke og forny den biologiske mangfoldighed og de rekreative områder i byen. Der er udviklet et bynaturindeks, der kan anvendes til at vurdere både det biologiske og rekreative naturindhold. At der ikke længere anvendes herbicider på kommunens arealer er en virkelig positiv udvikling, der skal fremhæves.

Stillingtagen til indpasning af grønne områder sker som led i lokalplaner og planer for byområder. Registrering af gadetræer, grønne områder og friarealer gennemføres løbende og inden gennemførelsen af lokalplaner sker der en registrering af bevaringsværdige træer. Etableringen af en grøn faglig sparringsgruppe skal udarbejde handlingsplaner for konkrete indsatsområder for at fremme et varieret plante- og dyreliv.

For at forbedre vandmiljøet vil overløb fra kloaksystemet til vandområderne som planlagt blive yderligere reduceret i Inderhavnen samt i Svanemøllebugten og lystbådehavnen. For at øge mængden af vand i de ferske vandområder er der udarbejdet et katalog med løsninger til opsamling og lokalrensning af nedbør tilpasset københavnske forhold. Der vil blive udpeget mindst ét forsøgsområde, hvor opsamlet nedbør med fordel kan ledes til recipienterne. Der udarbejdes et skitseforlag til åbning af en eller flere rørlagte vandløbsstrækninger med henblik på at skabe øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb.

Her går det både godt og mindre godt

Selvom bæredygtighed indgår som mål i en række af kommunens planer fx i kommuneplanen, kan man endnu ikke betragte kommunen som en drivkraft i omstillingen til bæredygtighed. Men der er et solidt fundament at arbejde videre på – dette har Agenda 21 Planen været med til at hjælpe på vej. Kommunen arbejder dog med at konkretisere den bæredygtige byudvikling.

Kommunen har ansøgt Justitsministeriet og fik i januar 2007, sammen med landets andre 4 største kommuner, tilladelse til gradvist at indføre miljøzoner. Målet for det videre arbejde, om at Miljøzonerne skal medføre en forbedring af luftkvaliteten, videreføres i Agenda 21 Plan 2008-2011.

Kommunen har gang i arbejdet med at vejlede, understøtte og anspore borgere, husejere og andre brugere om videreudvikling af byøkologiske initiativer. Der er ikke udarbejdet rammer for arbejdet, og informationsmateriale er kun delvist udarbejdet, men der er gennemført en række informationsaktiviteter. Der er blevet givet information om miljørigtig ejendomsdrift. Det var hensigten i 2005 at præsentere et arkitekturpolitisk temahæfte om den bæredygtige by. Denne aktivitet blev ikke gennemført men i stedet erstattet af et projekt om bæredygtig byudvikling.

Det er usikkert, om det kan lade sig gøre at udvikle og pleje parker, grønne friarealer, idrætsanlæg mv. efter økologiske principper og med biologisk mangfoldighed for øje.

Der skal være badevandskvalitet langs hele kommunens kystlinie og i havnen. Kommunen investerer derfor store summer i at reducere overløb fra kloaksystemet. Hvis det skal kunne nås til tiden, forudsætter det, at oplandskommunerne gennemfører de nødvendige reduktioner i overløb mv., hvilket i dag er usikkert. Det samme gælder målet om at skabe øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb, hvor der ligger skitseprojekter, men finansieringen ikke er på plads. Implementeringen af vandområdeplanen for de nordlige vandområder er påbegyndt og der er fremsat budgetønske for 2008 til realisering af aktiviteten.

Her går det ikke godt

Der er ikke fundet finansiering til oprettelse af et transportsekretariat, der skulle arbejde for en mere miljørigtig trafikadfærd, og til at gennemføre den forventede indsats for at begrænse trafikstøjen. Aktiviteten med at reducere støj gennem støjreducerende asfalt og støjisolering vil ikke blive gennemført til tiden pga. manglende finansiering. Der er dog gennemført enkelte projekter med udlægning af støjdæmpende asfalt, lige som Støjhandlingsplanen for Folehaven er sendt i udbud og støjdæmpningen vil blive igangsat i 2007

Der skal opnås klarvandede og biologisk stabile økosystemer til sikring af et rigt og varieret dyre- og planteliv i de ferske og marine vandområder, og de skal leve op til målsætningerne inden 2015. Som det ser ud nu, vil dette mål ikke kunne nås til tiden, da de budgetmæssige forudsætninger for de nødvendige restaureringstiltag i vandløb og søer ikke endnu er på plads. Københavns Kommune har igangsat arbejdet med vandområdeplanen for Harrestrup Å og indledt et samarbejde med alle kommuner i oplandet om forbedringer. Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden.

Kommunen når at iværksætte et tværfagligt udredningsarbejde og udvikle en strategi for biologisk mangfoldighed inden år 2007. Strategien forventes først færdig i 2009. Målet indgår derfor i Forslag til Agenda 21 Plan 2008-2011

Det er usikkert, om forbedring af sedimentkvaliteten i havnen kan nås inden udgangen af 2015, da arbejdet indtil videre er sat i bero.

RESSOURCER

Temaet indeholder mål og aktiviteter for københavnernes "økologiske råderum" og om hvordan sammenhængen mellem ressourceforbrug, miljøforringelser og affaldsdannelse brydes. Derudover er der mål og aktiviteter for energiforbrug og CO₂-udledning samt vandforbrug og vandkvalitet.

Der er i alt 36 mål/- og aktiviteter indenfor temaet ressourcer.

Årstal/Fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007
😊 Her går det godt	14	16
😐 Her går det både godt og mindre godt	13	10
😞 Her går det ikke godt	9	10

I 2007 var der 16 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført mod 14 mål og aktiviteter pr. 1. januar 2006.

10 mål og aktiviteter blev delvist gennemført mod 13 mål og aktiviteter i denne kategori i 2006.

10 mål og aktiviteter blev ikke nået eller vil ikke blive gennemført, hvilket er én mindre i forhold til 2006.

Den helt store udfordring er at nå målene for reduktion af energiforbrug og CO₂-udledning, vandforbrug og for vandkvalitet. En del af aktiviteterne for at reducere ressourceforbruget er gennemført, men de er ikke tilstrækkelige. Aktivitetsniveauet skal generelt øges væsentligt indenfor CO₂-reduktion og reduktion af vandforbruget, hvis udviklingen skal flyttes markant i den rigtige retning.

Mål for økologisk råderum er ikke nået. Målene er blevet en del af Dogme Life-projektet og vil blive afrapporteret i løbet af 2007. Alle emner under temaet ressourcer er videreført i Forslag til Agenda 21 Plan 2008-2011, undtagen økologisk råderum.

😊 Her går det godt

Borgerrepræsentationen vedtog i 2005 en ny affaldsplan (Affaldsplan 2008) med konkrete mål for blandt andet genanvendelse og affaldsmængder til deponering og til forbrænding. Der er oprettet kvartermiljøstationer, der indgår som en integreret del af lokalområderne (affaldshåndtering og socialt samvær). Der er ligeledes etableret byttecentraler på genbrugsstationer.

Der er sket en styrkelse af energirådgivningen til husholdninger, idet 75 lejligheder er blevet kortlagt med hensyn til el-, varme- og vandforbrug. I forbindelse hermed er der udarbejdet et "gør-det-selv kit" (energitjek i hjemmet) til brug for borgerne i København. Energispareudvalget mødes en til to gange om året og koordinerer ideer og indsatsområder vedrørende energibesparelser. Københavns Kommune har solgt el-aktiviteterne til Dong, hvilket betyder at Københavns Energi fremover kun vil stå for energirådgivning om varme og gas. Dong har pligt til at udføre rådgivning med hensyn til elbesparelser.

Mange af aktivitetsmålene for at spare på vandforbruget i København er gennemført. Bl.a. har kommunen i samarbejde med andre kommuner og lokale Agenda 21-centre støttet forsøg og aktiviteter i lokalområderne og individuelle målere er sat op i 1070 lejligheder. Aktiviteterne har dog ikke været tilstrækkelige til at realisere målene om reduceret vandforbrug. Den systematiske gennemgang af vandledningsnettet for skjulte lækager fortsætter med uændret frekvens – og vandtabet i København er på 4,3 %, hvilket er lavt i forhold til landsplan-niveau.

Her går det både godt og mindre godt

I 2005 var der sket en mindre stigning i mængderne af husholdningsaffald. Denne tendens vendte i 2006, hvor der er set et mindre fald i mængderne af husholdningsaffald. Der arbejdes gennem miljøledelse på kommunernes institutioner, oplysningskampagner og kommunens indkøbspolitik. I 2006 blev der oprettet byttecentraler og -hylder, der begge har været populære. Virksomheder tilbydes desuden hjælp fra en "affaldsagent" til kortlægning og vurdering af affaldsdannelse. Men der er ikke udarbejdet en samlet strategi for området. Der er derimod udarbejdet en strategi for affaldsforebyggelse, som indgår i Affaldsplan 2008. Der har ikke været udarbejdet en samlet strategi for at nedsætte forbruget af produkter og materialer internt i kommunen, men de enkelte forvaltninger udarbejder handlingsplaner med henblik på at øge genanvendelsen.

Aktiviteterne med at mindske CO₂-udledningen via vindmøller, forbedringer i transportsystemet mv. er kun delvist gennemført. Københavns Kommune har solgt Københavns Energi og siden salg af Middelgrunden og andre vindmøller til Energi E2 har der ikke været aktiviteter på området. Energiproduktion og distribution bliver gradvist forbedret bl.a. ved ny damptunnel/ombygning af blok på Amagerværket. Metro og Ringbanen er anlagt. Forholdene for cyklister og busser bliver løbende forbedret. I 2006 blev der etableret en skitseprojekteringsordning. Det har resulteret i tre skitseprojekter, hvoraf et bliver gennemført i 2007 på KMC.

For at sikre forsyningen af rent drikkevand skal der gennemføres undersøgelsesboringer, der forudsætter, at der er gennemført kortlægning af forureningskilder i de pågældende områder. Denne kortlægning skulle være gennemført i 2005 og er pt. kun delvist gennemført. Det videre arbejde i form af undersøgelser fortsætter i 2006 og 2007 på grundlag af kortlægningen.

Målet om reduktion i vandforbruget i husholdning til 120 liter pr. indbygger pr. døgn i 2005 er næsten nået, da københavnernes vandbrug i 2006 var på 119 liter pr. indbygger pr. døgn. Der er behov for en ekstraordinær indsats, hvis målet om at nå ned på 110 liter pr. indbygger pr. døgn i 2010 skal nås. Målet for vandforbruget i erhvervslivet i 2005 blev nået i 2006, da forbruget her faldt til 35 liter pr. indbygger pr. døgn. Målet om et vandforbrug på 34 liter pr. indbygger pr. døgn i 2010 er derfor næsten nået. Det er fortsat usikkert om det på lang sigt vil være muligt at indvinde drikkevand i København.

Her går det ikke godt

CO₂-udledningen fra energiforbrug, transport og affaldshåndtering i Københavns Kommune skal reduceres med 35 % i perioden 1990 – 2010. CO₂-udledningen er faldet med 20 pct. fra 1990 til 2005, men svinger fra år til år. Fra 2005 til 2006 er udslippet steget med 10 pct., hvilket skyldes en mindre produktion af vindkraft og en større eksport af el produceret ved kulkraft. Med den nuværende indsats vil det ikke være muligt at nå målet til tiden.

Der er ikke opnået finansiering til oprettelse af kampagnesekretariat for trafik, der er en del af Trafik- og Miljøplanens 20 prioriterede områder.

Kommunens mål om, at Agenda 21 skal indeholde mål for ressourceforbrug og miljøbelastning, som bygger på princippet om det økologiske råderum, er ikke nået. Det har vist sig, at begrebet ikke har været muligt at definere for egentlige beregninger. Der arbejdes derfor på at forbedre dette i forbindelse med et Life projekt under Dogme. Projektet afsluttes ved udgangen af 2007 og når derfor ikke at blive indarbejdet i "Agenda 21 Plan 2008-2011".

MILJØ OG SUNDHED

Temaet indeholder mål og aktiviteter for at reducere de negative sundhedspåvirkninger af luftforurening, støj, forurenede jord og grundvand samt miljø- og sundhedsskadelige stoffer og produkter. Temaet indeholder også mål og aktiviteter for at fremme de miljøfaktorer, som forbedrer sundheden såsom bedre og sundere forhold i byens rum samt bedre kost- og motionsvaner, især hos børn.

Der er i alt 68 mål/- og aktiviteter indenfor temaet Miljø og Sundhed.

Årstal/Fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007 ¹
😊 Her går det godt	30	28
😐 Her går det både godt og mindre godt	17	20
😞 Her går det ikke godt	21	18

I 2007 var der 28 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført mod 30 mål og aktiviteter pr. 1. januar 2006.

20 mål og aktiviteter blev delvist gennemført mod 17 mål og aktiviteter i denne kategori i 2006

18 mål og aktiviteter blev ikke nået eller vil ikke blive gennemført, hvilket er 3 mindre i forhold til 2006.

2 mål og aktiviteter er 1. jan 2007 overgået til Region Hovedstaden

De største udfordringer er at nå målene inden for støj og luftforurening, hvoraf mange er en del af Trafik- og Miljøplanens 20 prioriterede områder. Disse mål var ikke finansieret i forbindelse med Agenda 21 Plan 2004-2007 og er videreført i Forslag til Agenda 21 Plan 2008-2011. Indsatsen overfor kemiske stoffer og produkter og grønne områder som rekreative elementer er andre eksempler på indsatser, der er videreført i Agenda 21 Plan 2008-2011.

😊 Her går det godt

Kommunen indhenter løbende viden om luftforurening fra trafik og fra virksomheder. Der er udarbejdet en redegørelse om, hvad der skal til, for at grænseværdierne for NO₂ og partikler kan overholdes. Der er ligeledes udviklet en database, der kan afdække og systematisere data om luftforurening fra trafik og virksomheder.

Med hensyn til jord og grundvand er en række aktivitetsmål gennemført. Fx sikres det via anvendelsespolitikken, at det jord, som kan renses, også bliver rensede. Der er foretaget mange afværgeforanstaltninger, så stort set alle børn i kommunen passes i institutioner, hvor der ikke er arealer med forurening over grænseværdierne. Ligeledes indgår hensynet til grundvandet med høj prioritet i sagsbehandlingen. Der sker en løbende information om jordforurening, og der gennemføres informationskampagner rettet mod borgere, institutioner og bygherrer. Virksomhederne motiveres gennem tilsynsarbejdet og Københavns Miljønetværk til udfasning og substitution af problematiske stoffer.

Det har vist sig at gå godt med reduktion af pesticidforbruget. Internt i kommunen har man stoppet med at anvende herbicider til at bekæmpe bl.a. bjørneklo. Ligeledes er der igangsat et projekt til nedbringelse af pesticidforbruget på private arealer. Projektet med at påvirke private jordbrugere vil fortsætte i 2007.

Kommunen tager højde for folkesundheden, når byens offentlige rum og byens trafik planlægges. Dette sker fx ved, at der i planlægningen tages højde for behovet for cykelstier og -ruter, trafiksikkerhedsarbejdet og i forbindelse med indretningen af pladser og parker. Ligeledes er støjhensynet et krav i alle lokalplaner.

¹ 2 Mål/aktiviteter er pr. 1. jan 2007 overgået til Region Hovedstaden

Her går det både godt og mindre godt

Kommunens mål om, at fjerne eller minimere den fare, som forenet jord udgør for borgernes sundhed og for grundvandet, er kun delvist nået. Der arbejdes med at fastholde grundvandsressourcen til drikkevandsformål i områder med særlige drikkevandsinteresser, men vandkvaliteten er fortsat for dårlig. Der er delvist gennemført en tilsynskampagne om farligt affald og oplag af kemiske stoffer. Halvdelen af de planlagte tilsyn er gennemført. Kampagnen viser, at der er noget at komme efter. Der arbejdes på at forebygge og mindske udledningen af miljø- og sundhedsskadelige stoffer fra virksomheder til jord og grundvand, det kan dog ikke udelukkes, at der sker udledning fra virksomheder.

Virksomheder inspireres og motiveres gennem tilsynsarbejdet og gennem Københavns Miljønetværk til at foretage miljørigtige indkøb.

Attraktive grønne stiforbindelser, bedre blå og grønne områder, mindre støj i det offentlige rum samt trygge og udfordrende udearealer for børn og unge handler om sundhed i byens rum. Det er usikkert, om målene for at fremme disse elementer kan nås.

For at reducere støjgener fra restaurationer er der indarbejdet nogle reviderede miljøvilkår i restaurationernes bevillinger og tilladelser. Der gennemføres ligeledes kampagnetilsyn på restauranterne om natten. Der er gennemført en kortlægning af lukketider hos restauranterne i Indre By og i brokvartererne.

Indførelse af en miljøzoneordning bliver muliggjort, idet Miljøzonenloven, der blev besluttet i januar 2007, giver de fem største kommuner i landet mulighed for at indføre miljøzoner. Det videre arbejde med at implementere ordningen fortsættes i "Agenda-planen 2008-2011"'s planperiode. Støjkortlægningen af det offentlige rum er derimod udsat til 2007. På luftområdet har der været en positiv udvikling i forhold til at påmontere partikelfiltre på kommunens egne køretøjer. Ved udgangen af 2006 var der partikelfiltre på mere end 90 % af de omfattede kommunale køretøjer. Det betyder, at vi kun delvist nåede målet.

Her går det ikke godt

Trafikken i København er den primære årsag til problemerne med luftkvaliteten og byens støjproblemer. Kommunens mål, om at luftkvaliteten i byen skal være så god, at miljøet og befolkningens sundhed ikke skades, er ikke nået, selvom luftkvaliteten i de senere år er blevet bedre. Forureningen med små partikler og NO₂ udgør fortsat et sundhedsproblem, og EU's grænseværdier kan ikke overholdes til tiden. I Danmark er det staten, der har ansvaret for overholdelse af EU's grænseværdier for luftkvalitet, og kommunen er derfor i dialog med staten om dette.

Det går heller ikke godt med at nå kommunens mål om at reducere støjbelastningen. I dag er knap 40.000 boliger belastet med trafikstøj over 65 dB. Målet er, at det skal reduceres til 25.000 boliger i 2010, hvilket ikke vurderes at være realistisk inden for den nuværende ramme. Der er i øjeblikket ikke afsat finansiering til området udover til støjsolering af ca. 40 boliger i Folehaven. Uden økonomisk prioritering virker det urealistisk at nå det langsigtede mål om, at støjen fra trafik i områder med boliger, institutioner og rekreative områder, ikke må overstige 55 dB, der er grænsen for et ikke-sundhedsskadeligt støjniveau. Der skal altså en ekstraordinær indsats til for at nå dette mål.

Målet, om at støjgener fra virksomheder skal nedbringes vil ikke kunne nås. Det skyldes dels flere støjende aktiviteter og deraf et stigende antal klager.

Flere af de aktiviteter, der skal bidrage til at reducere støjbelastning og luftforurening, er heller ikke gennemført. Det drejer sig fx om aktiviteter, der er en del af Trafik- og Miljøplanens 20 prioriterede områder, som fx pulje til renere teknologi, oprettelse af kampagnesekretariat og støjreducerende asfalt. Der er endnu ikke opnået finansiering til disse aktiviteter. Dog er der afsat 35 mio. kr. på budgettet for 2006 til cykelfremkommelighed, vejvedligeholdelse mv., heraf et par mio. kr. til støjdemping samt en Miljø- og Trafikpulje til afprøvning af forsøgsprojekter.

Det var planlagt, at der inden udgangen af 2005 skulle være udarbejdet en samlet jordplan, men strukturreformen og ændring af jordforureningsloven har betydet at kommunens muligheder for at regulering af jordområdet først har været klarlagt omkring årsskiftet 06/07. Planen er derfor udsat til 2007.

Målet, om at alle elever i københavnske folkeskoler skal have mulighed for at benytte et økologisk, sundt, billigt og stabilt madtilbud (KØSS), kunne ikke realiseres grundet problemer med at finde plads til indretning af skoleboderne. KØSS indføres på skolerne efterhånden, som skolerne ombygges. Både i skoler og på fritidshjem arbejdes der med at styrke børnenes fysiske aktivitet og bevægelse. Det sker blandt andet gennem måltids- og motionspolitikker, gennem indretning af legepladser, og gennem et projekt om idræt og socialt arbejde efter skoletid.

Det er usikkert, om målene for kommunens udfasning af kemiske stoffer og produkter, i indkøbsaftaler, kan nås. Stofferne fravælges i kommunens centrale indkøbsaftaler, der bliver miljøvurderet. Det gælder dog kun for 25 % af kommunens samlede indkøbspotentiale. Det vides ikke, om kommunens indkøbspolitik bliver overholdt for de områder, der ikke er dækket af indkøbsaftaler, da det eksisterende system, til at følge op på kommunens indkøbspolitik, ikke gør det muligt at følge op.

FORANKRING HOS BORGERE OG VIRKSOMHEDER

Temaet indeholder mål og aktiviteter for kommunens arbejde med forankring af miljøarbejdet i lokalområderne med fx Agenda 21-centre og i erhvervslivet med Københavns Miljønetværk. Desuden beskrives kommunens miljøundervisning af børn og unge samt andre informationsaktiviteter inden for miljøområdet.

Forankring af miljøarbejdet internt i kommunen er en stor opgave. En endnu større opgave er det at skulle forankre miljøarbejdet hos borgere og virksomheder.

Der er i alt 20 mål/- og aktiviteter indenfor temaet Forankring hos borgere og virksomheder.

Årstal/Fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007
 Her går det godt	14	14
 Her går det både godt og mindre godt	4	5
 Her går det ikke godt	2	1

Både i 2007 og 2006 var der 14 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført.

5 mål og aktiviteter blev delvist gennemført mod 4 mål og aktiviteter i denne kategori i 2006

1 mål blev ikke nået mod 2 mål/aktiviteter i 2006.

Den største udfordring i forhold til forankring af miljøarbejdet i lokalområderne er at realisere målet om, at boligområderne skal inddrages i lokale Agenda 21 planer. Der er i 2006 arbejdet på forskellige modeller for lokal forankring, og det forventes, at der tages politisk stilling til det lokale miljøarbejde i løbet af 2007

Der er god fremdrift med at inddrage erhvervslivet i et formaliseret miljør Samarbejde, men der er stadig en stor udfordring set i forhold til, at vi p.t. i Miljønetværket kun har berøring med en lille del af de 30.000 virksomheder i byen. Kommunen gør løbende en indsats for at informere om miljø og give handlingsanvisninger til borgere, men med indsatsen nås kun en marginal del af byens borgere. På børne- og ungeområdet gøres en stor indsats for at give børn og unge en forståelse for miljø og naturforhold. I den kommende Agenda 21 Plan 2008-2011 er der dog fortsat fokus på, hvordan miljøarbejdet kan blive en del af hverdagen for borgere og virksomheder.

Her går det godt

Kommunen støtter løbende lokale miljøprojekter. Der er dog flere puljer med forskellige forankringsformål, der er blevet nedlagt. Den Byøkologisk Fond er lukket ned og det samme gør sig gældende for Agenda 21-puljen fra udgangen af 2007.

Erhvervslivet inddrages i udvikling af et bedre miljø gennem Københavns Miljønetværk. Ved udgangen af 2006 var der 200 medlemmer af netværket. Målet, at nå op på 350 medlemmer inden udgangen af 2008, er derfor realistisk. Der er etableret et undernetværk for grønne butikker, og der arbejdes på at etablere et netværk for grønne kontorer og for frisører.

I 2006 havde over 600 virksomheder deltaget i miljønetværkets aktiviteter. Det er målet, at 900 forskellige virksomheder har deltaget i aktiviteter inden udgangen af 2008, hvilket vurderes at kunne nås. I 2005 blev der udarbejdet en strategi for TMFs arbejde på hele virksomhedsområdet. Med henblik på at tiltrække nye virksomhedstyper deltog miljønetværket i Torvedage i Valby og Grøn Vesterbro med markedsføring af grønne butikker og udgav i 2006 3 nyhedsbreve.

Kommunen motiverer til og giver børn og unge en forståelse for miljø- og naturforhold. Dette sker primært gennem Miljøtjenestens aktivitetstilbud som fx naturskolerne, Energi- og vandværkstedet, grøn skole og arbejdet med miljøledelse. I 2005 blev der nedsat en projektgruppe, som skulle kortlægge kommunens nuværende indsats samt udarbejde forslag til, hvordan miljøkompetencen hos andre målgrupper kan øges. Fx gennemføres der et projekt rettet mod nybagte forældre og sundhedsplejersker om kemi i babyprodukter.

Information generelt til borgere, om hvordan man kan handle miljørigtigt, realiseres løbende gennem aktiviteter som fx kemiagenter, affaldsagenter, grønne butikker, affaldssortering og miljøtjenestens aktiviteter. Hvert år afholdes der miljøfestival og på et arrangement i 2006 blev resultaterne af det lokale miljøarbejde præsenteret. Arrangementet forventes afholdt igen i 2007, dog uden deltagelse af politikere.

Her går det både godt og mindre godt

I dag findes der i alt fem Agenda 21-centre og tre satellitter, som indtil videre skal fungere frem til udgangen af 2007. Senest i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2008 vil Agenda 21-centrenes fremtid blive besluttet.

Kommunens mål, om at øge miljøkompetencen hos borgere og internt i kommunen, realiseres mere eller mindre systematisk. Der lægges stor vægt på arbejdet med miljøundervisning, hvor der systematisk sættes mål for arbejdet, ligesom der følges op med evalueringer af aktiviteterne. Der lægges også stor vægt på miljøinformation, men indtil videre arbejdes der ikke systematisk med området. Internt i kommunen sker øgning af miljøkompetencer primært i forbindelse med miljøledelse i kommunens institutioner.

Kommunen er godt i gang med at gøre relevante miljødata tilgængelige på Internettet men nåede det ikke inden udgangen af 2005. Målet er derfor kun delvist nået. Støj- og affaldsdata er tilgængelige nu, ligesom der findes badevandsdata. Miljøgodkendelser er ikke tilgængelige.

Der gennemføres løbende brugertest og brugerundersøgelser om TMFs hjemmeside, ligesom der er indkøbt et statistikprogram, der i primo 2007 analyserede informationssøgningen for de besøgende på hjemmesiden for at optimere hjemmesiden. I 2006 blev der, som i 2004, gennemført en undersøgelse af borgernes viden, holdning og adfærd i forhold til miljø.

Her går det ikke godt

Den største udfordring med forankring af miljøarbejdet i lokalområderne er, at boligområderne skal inddrages i lokale Agenda 21 planer. Der er i dag ikke udarbejdet lokale Agenda 21 planer og det er ikke afklaret, hvad der menes med en lokal Agenda 21 plan og hvordan boligområderne skal inddrages. I forbindelse med Dogme Life-projektet arbejdes der på en afklaring af, hvad der menes med lokale Agenda 21 planer. I de bydele, hvor der er Agenda 21-centre, udarbejder centrene arbejdsprogrammer og årsplaner, som i nogle bydele kaldes lokale Agenda 21 planer. Borgere – især de i forvejen aktive - inddrages mere eller mindre systematisk i arbejdet.

For at kunne følge op på effekten af det lokale miljøarbejde var det planen, at der skulle udarbejdes indikatorer, der skulle måles på hvert andet år. Der er ikke udarbejdet indikatorer, der kan måle effekten, men der arbejdes på at udvikle nogle indsatsindikatorer i forbindelse med Dogme Life-projektet, som afsluttes i 2007.

FEJ FOR EGEN DØR

Temaet indeholder mål og aktiviteter for kommunens eget miljøarbejde. Dette drejer sig om miljøledelse, miljøvurdering af indstillinger, grønt budget og grønt regnskab. Kommunen arbejder ligeledes med miljøbevidste indkøb og økologiske fødevarer, transport og byggeri samt energi- og vandforbrug og affald.

Der er i alt 40 mål/- og aktiviteter indenfor temaet Forankring hos borgere og virksomheder.

Årstal/Fordeling af smileys	1. januar 2006	1. januar 2007
 Her går det godt	12	12
 Her går det både godt og mindre godt	20	22
 Her går det ikke godt	8	6

Både i 2007 og 2006 var der 12 mål og aktiviteter, der var gennemført som planlagt eller som forventes gennemført.

22 mål og aktiviteter blev delvist gennemført mod 20 mål og aktiviteter i denne kategori i 2006

6 mål og aktiviteter blev ikke nået mod 8 mål/aktiviteter i 2006.

De største udfordringer er at nå 75 % omlægning til økologiske fødevarer i alle forvaltninger og institutioner inden udgangen af 2008. Også reduktion i energiforbruget er en udfordring, godt nok er målene for Agenda 21 Plan 2004-2007 nået, men der er meget stor tvivl om kvaliteten af data. Seks af syv forvaltninger forventer at have indført miljøledelse inden udgangen af 2008. BUF forventer ikke at nå målet og vil udarbejde en ny plan for at nå målet, dog efter 2008.

Her går det godt

Agenda 21 Planen indeholder to styringsværktøjer til at understøtte kommunens eget miljøarbejde: grønne budgetter og grønne regnskaber. Hvert år udarbejdes Københavns Kommunes Grønne Regnskab, som dokumenterer og synliggør status i forhold til kommunens miljøarbejde i de enkelte forvaltninger. Grønt budget indgår i Københavns Kommunes samlede budget og der er indført grønne budgetmål for 2007 og 2008..

Montering af partikelfiltre på kommunens egne lastbiler, busser samt store arbejdsmaskiner er nået. Ved udgangen af 2006 var der partikelfiltre på mere end 90 % af de kommunale køretøjer, som er vurderet egnet til partikelfiltre. Der skal udarbejdes en ny status for, hvor langt kommunen er nået med dette mål, efter Københavns Energi ikke længere er en del af Københavns Kommune.

Kommunens efterlevelse af miljømæssigt bæredygtige retningslinier indenfor byggeri er nået. Der er udarbejdet et sæt retningslinier, og brugen af dem er evalueret i 2005. I 2006 blev der udarbejdet nye retningslinier "Miljø i byggeri og anlæg", der åbner op for en større frihed til at vælge løsninger der overholder minimumskravene. Det vurderes dog, at der fortsat vil være behov for at have fokus på udviklingen indenfor byggeri og anlæg samt anvendelsen af retningslinierne.

Her går det både godt og mindre godt

Borgerrepræsentationen har med Agenda 21 Planen besluttet, at alle forvaltninger og institutioner i kommunen skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008. Efterfølgende har Borgerrepræsentationen i april 2005 finansieret beslutningen ved at konvertere Energipuljen fra 1. januar 2005 således, at midlerne anvendes til at indføre og drive miljø- og energiledelse i forvaltningerne. I beslutningen forudsættes det, at udgifterne til miljøcertificering af kommunens forvaltninger kan dækkes af de omprioriterede midler fra energipuljen. Seks forvaltninger forventer at nå målet inden udgangen af 2008. BUF forventer dog ikke at nå målet. Det er usikkert, om målene

om institutionernes transport og energi- og vandforbrug vil blive integreret i institutionernes miljøledelsessystemer.

Miljøhensyn er en integreret del af de centrale indkøbsaftaler, hvor der efterspørges miljømærkede produkter, og hvor miljø- og arbejdsmiljøspørgsmål vægtes med mindst 20 %. Det har dog ikke været muligt at opgøre hvor stor en andel af indkøbene, der reelt har været miljømærkede produkter, hvor det er muligt. Produkter, der indeholder PVC, klorerede opløsningsmidler samt stoffer, der står på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer, fravælges. Det er usikkert, om målet om at øge andelen af miljøcertificerede leverandører til 80 % i 2007, vil kunne nås. 40 % af kommunens leverandører er i dag miljøcertificerede. Konklusionen er, at målene delvis er nået for de centrale indkøbsaftaler, der dækker 25 % af kommunens samlede indkøbsvolumen, hvorimod det er svært at vurdere, i hvilken udstrækning målene efterleves i de øvrige indkøb i kommunen. Dette gælder også for målet om, at kommunen senest i 2008 skal inddrage energi- og miljøhensyn i alle nye udbud og aftaler, der omfatter transportområdet.

Kommunens krav om partikelfiltre på lastbiler, busser samt store arbejdsmaskiner i nye udbud og aftaler er kun delvist nået. I TMF stilles der krav i samtlige udbud og aftaler. KFF, SUF og SOF har orienteret forvaltningernes institutioner, men der er ikke lavet opfølgning på om reglerne efterleves.

Det er besluttet at al kommunalt og støttet byggeri skal være miljørigtig projekteret, men det er usikkert i hvor stor en grad det er tilfældet. KK-planner, der kan benyttes til digital registrering af miljørigtig projektering forventes at være implementeret i de berørte forvaltninger i slutningen af 2007.

Her går det ikke godt

Fra 2005 skulle alle forvaltninger miljøvurdere indstillinger, der giver en væsentlig påvirkning på miljøet. Det generelle indtryk er, at arbejdet med miljøvurdering af indstillinger går meget langsomt, og at systemet ikke rigtigt fungerer som planlagt. TMF har derfor besluttet, at der skal gennemføres en evaluering med det formål at afdække, om der fortsat er behov for at udarbejde miljøvurdering af indstillinger.

Det forventes ikke, at 75 % af den mad, der serveres i kommunens køkkener og kantiner vil være økologisk inden udgangen af 2008. Omlægningen er godt i gang, men 800 køkkener og kantiner mangler stadig at indføre økologi. Andelen af økologiske fødevarer er i 2006 opgjort til 45 % for alle kommunens køkkener. Tallet er opgjort ved Dogme-metoden, der bygger på skøn. I forbindelse med budgetaftalen for 2007 er der afsat 5 mio. kr. pr. år de kommende tre år. Med de nuværende bevillinger er det vurderingen, at 60 % af den mad, der serveres i kommunens køkkener og kantiner, vil være økologisk ved udgangen af 2009.

Der mangler stadig 277 daginstitutioner, 35 kantiner, 42 døgninstitutioner, 43 plejehjem og produktionskøkkener, 11 skoleboder, 160 skolekøkkener, 193 fritidshjem/klubber og 22 idrætsanlæg. I BUF er 51 skoleboder etableret. Den gennemsnitlige økologiprocent er i dag på 50 % for skoleboderne.

Målet om, at alle medarbejdere i kommunen inden udgangen af 2006 skal have adgang til tjenestecykel, kunne ikke nås til tiden. Generelt har mange i centralforvaltningerne adgang til cykler. Derudover stiller enkelte institutioner cykler til rådighed – men det kan ikke siges, at alle medarbejdere har adgang til en tjenestecykel.

Der er ikke fuld kildesortering af affaldet i kommunens forvaltninger og institutioner. Men for farligt affald og elektronikaffald er målet om fuld kildesortering i kommunens forvaltninger og institutioner stort set nået. For fraktionerne papir, glas og pap er det dog sværere for kommunen at leve op til kravene om sortering og genanvendelse. Særligt for institutioner under KFF og BUF skal der gøres en ekstra indsats, hvis målet skal nås. Der vil også fremover være fokus på at minimere affaldsmængderne og forbedre kildesorteringen.

Oversigtsskema over fremdriften i mål og aktiviteter

BÆREDYGTIG BYUDVIKLING

Bæredygtighed i lokalplanlægning				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Den offentlige sektor skal være en drivkraft i omstillingen til bæredygtighed. Derfor bør alt kommunens planarbejde have bæredygtighed som overordnet mål.		Alle forvaltninger	☺ Målet er kun delvis nået. I en stor del af kommunens planarbejde indgår bæredygtighed som et mål i et vist omfang. I Kommuneplan 2005 er det fastlagt, at København skal udvikles som en bæredygtig by, miljømæssigt, økonomisk og socialt.	☺ Målet er kun delvis nået. Kommunens arbejde med at konkretisere bæredygtig udvikling og projektet på Carlsberggrunden er dog elementer, der styrker målet.
Det er et af kommuneplanens overordnede mål at udvikle et bæredygtigt by- og transportmønster, hvor byudvikling og trafikal infrastruktur samstemmes, så trafikbehovet opfyldes ved den størst mulige andel kollektiv trafikbetjening og mindst mulig andel individuel biltrafik.		ØKF, TMF	☺ Målet er kun delvis nået. Der arbejdes målrettet i en række af kommunens udviklingsprojekter, cykeltrafikken stiger og kommunens parkeringsstrategi har som et af målene at begrænse biltrafikken. Men alt i alt er byen for bilafhængig til at kunne kalde by- og transportmønsteret for bæredygtigt, da biltrafikken fortsat stiger. Der arbejdes aktivt for at få indført reguleringsmidler som fx kørselsafgifter.	☺ Målet er kun delvis nået. Der er ikke registreret nogen ændring i forhold til 2006.
I forbindelse med lokalplanlægningen vil kommunen senest fra 2005 gennem dialog tilskynde til, at nybyggeri, byfornyelse og byudvikling sker på et bæredygtigt grundlag samt til høj kvalitet i byens arkitektoniske udvikling og i bymiljøet i bred forstand.	2005	TMF	☺ Målet er kun delvis nået. I den daglige dialog med bygherrer om byggeprojekter og byudvikling er der gode takter med hensyn til kreativitet i den arkitektoniske udvikling og bymiljø. Men der fortsat ikke tale om, at udviklingen sker på et bæredygtigt grundlag, da økonomi, rentabilitet og tilbagebetalings-tid fortsat er en afgørende faktor i den konkrete udformning af projekterne.	☺ Målet er kun delvis nået. Kontakten med bygherrerne er fortsat som de tidligere år. Derudover har der i 2006 været fokus på at opkvalificere relevante medarbejdere.

<p>Indsatsen for at formidle viden og ideer om bæredygtige løsninger og god arkitektur skal styrkes.</p>		<p>TMF</p>	<p>☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der er blandt andet udarbejdet "Bolligbyggeri og arkitektonisk kvalitet" og "Miljø i byggeri og anlæg", deltaget i Arkitekturforum og givet støtte til "Anbefalinger for bæredygtigt byggeri" (Det Økologiske Råd).</p>	<p>☺ Målet vil kunne nås. De udarbejdede retningslinjer anvendes bl.a. i forbindelse med Projekt Billige Boliger.</p>
<p>Der skal arbejdes på at få mere vidtgående miljøkrav optaget i Planloven (lokalplaner), Byggeloven og anden relevant lovgivning.</p>		<p>TMF</p>	<p>☺ Målet vil kunne nås til tiden. Arbejdet vil blive igangsat i 2006. Der er dog usikkerhed om, hvor det er fremkommeligt at anvende planloven som instrument.</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Arbejdet blev igangsat i 2006, hvor der blev afholdt møde med Skov- og Naturstyrelsen om mulige emner der kan skærpes i lovgivningen. Arbejdet er på så tidligt et stadie, at det endnu ikke er besluttet, om lovgivningen skal ændres eller hvilken lov der i så fald skal ændres.</p>
<p>I forbindelse med Kommuneplan 2005 skal der udvikles en parkeringsstrategi, der kan medvirke til at regulere biltrafikkens omfang og sikre høj tilgængelighed til vigtige byfunktioner og mobilitet for byens borgere og brugere, så miljøgenerne fra biltrafikken mindskes.</p>	<p>2005</p>	<p>TMF</p>	<p>☺ Målet er nået. Der er vedtaget en parkeringsstrategi, der indebærer ny og forøget betaling for parkering samt en række nye parkeringsanlæg for besøgende og beboere. Det vurderes dog, at miljøgenerne fra trafikken ikke vil blive mindsket som følge af strategien.</p>	<p>☺ Målet blev vurderet nået i 2006, idet der blev vedtaget en parkeringsstrategi. Miljøgenerne fra trafikken vurderes dog ikke at blive mindsket som følge af strategien. Miljøgenerne fra trafikken er derfor stadig en væsentlig udfordring på trods af målopfyldelsen.</p>
<p>Aktiviteter Arbejdet med at udvikle miljøindhold og bæredygtighed i lokalplaner fortsættes. Det overvejes løbende, om lokalplaner kan afgrænses til større områder, så der er mulighed for en mere helhedsorienteret planlægning. I de større byudviklingsområder forudsættes gennemført en helhedsplan som grundlag for lokalplanlægningen.</p>	<p>Hvornår Løbende</p>	<p>Hvem TMF</p>	<p>☺ Aktiviteterne vil blive gennemført til tiden. De er daglig praksis i Plan & Arkitektur på grundlag af udmeldinger i bl.a. kommuneplan (byudviklingsstrategi- og rækkefølge).</p>	<p>☺ Aktiviteterne gennemføres løbende. De er daglig praksis i Center for Bydesign. Et eksempel kan opleves på Carlsbergområdet</p>
<p>Der arbejdes løbende på at fremme høj arkitektonisk kvalitet og styrke bevaringsplanlægning herunder med bevaring og udvikling af grønne strukturer og træer med henblik på større brugsværdi og holdbarhed for friarealer, bygninger og øvrige anlæg.</p>	<p>Løbende</p>	<p>TMF</p>	<p>☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er i 2005 vedtaget én bevarende lokalplan, og en strategi for bevaring af værdifulde træer og karaktergivende beplantninger i lokalplanlægningen forventes tiltrådt.</p>	<p>☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændring i aktiviteterne siden 2006.</p>

Der arbejdes endvidere på at styrke faglig viden og kompetence samt samarbejdsrelationer om miljøspørgsmål og løsningsmuligheder.		TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Kompetenceudvikling sker bl.a. gennem Arkitekturforum, der er en fast institution, samt Miljøsparringsprojektet, der har til formål at opkvalificere sagsbehandlere til miljørådgivning.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændring i forhold til aktiviteten i 2006
Som led i arkitekturpolitikken udarbejdes inden 2005 en publikation, der belyser mulighederne for at fremme den bæredygtige by.	2004	TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Er blevet nedprioriteret til fordel for andre arkitekturpolitiske temaer.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført. Er blevet erstattet af projekt om bæredygtig byudvikling.
Udarbejdelse af en ny SAVE-registrering, der fastlægger bevaringsværdi og vedligeholdelsestilstand for hele kommunens bygningsmasse. Registreringen skal udgøre grundlaget for byfornyelse, bevaringsplanlægning og styrkelse af bymiljøet i bred forstand.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der er iværksat pilotprojekter i to bykvarterer med henblik på udvikling og test af værktøjer. Disse projekter evalueres pt. Der er indledt registrering af yderligere to byområder (områdefornyelse) med henblik på ansøgning om finansiering fra Socialministeriet. Der er ikke finansiering for gennemførelse i hele kommunen.	☹ Målet er kun delvist fået, da der ikke er finansiering for gennemførelse i hele kommunen. Der er ikke registreret nogen ændring i forhold til aktiviteterne i 2006.
Henvendelse til regeringen senest inden udgangen af 2006 for at fremme muligheden for, at mere vidtgående miljøkrav kan optages i planloven (lokalplaner), byggeloven og anden relevant lovgivning.	2006	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. TMF tager fat på denne opgave i 2006 og vil etablere et samarbejde med andre kommuner og eventuelt Kommunernes Landsforening.	☺ Aktiviteten blev gennemført til tiden. TMF tog fat på denne opgave i 2006, hvor møder blev afholdt med Skov- og Naturstyrelsen. Møderne har dog ikke ført til konkrete skærpselser i lovgivningen.
Opdatering af registrering for bevaringsværdige træer (sidst ajourført i 1979).		TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. BR besluttede ultimo 2006, at inden gennemførelse af lokalplaner skal der foreligge en registrering af bevaringsværdige træer. Denne aktivitet er iværksat.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændring af aktiviteten siden 2006.
Opfølgning	Hvornår	Hvem		
Løbende respons i forbindelse med kontakt med bygherrer og rådgivere samt som led i høringsprocessen om lokalplaner.	Løbende	TMF	☺ Aktiviteten foregår løbende. Der er ikke forudsat eller planlagt egentlig evaluering af dialogprocesserne mv.	☺ Aktiviteten foregår løbende.
Status i 2007 på miljøkrav i lokalplanlægning	2007	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.

Byggeri og byfornyelse				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen skal efterleve miljømæssigt bæredygtige retningslinier inden for bygge- og anlægsområdet.		Alle forvaltninger	☺ Målet er nået. Der er udarbejdet et sæt retningslinier, hvor brugen af dem er evalueret. Evalueringen viser at minimumskravene følges og at de mere videregående anbefalinger er blevet brugt i 6 ud af 14 større kommunale byggerier i perioden 2000-2003 (Byfornyelse København, 2004). Der er nye retningslinier på vej, hvor minimumskravene er betydeligt skærpede i forhold til nuværende retningslinier. Retningslinierne forventes vedtaget i BR februar 2006. Det vurderes dog, at der fortsat vil være behov for at have fokus på anvendelsen af retningslinierne.	☺ Målet er nået. Der er udarbejdet et sæt retningslinier, hvor brugen af dem er evalueret. Evalueringen har medført at der er udarbejdet skærpede retningslinier som blev politisk vedtaget i foråret 2006.
Kommunen vil fremme den byøkologiske praksis for at sikre et bedre bymiljø for at opnå væsentlige resourcebesparelser ved byfornyelse og nybyggeri samt for at øge byggeriets kvalitet og levetid.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Der er gennemført en række aktiviteter jf. nedenstående.	☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen skal i dialog med borgere, husejere og brugere understøtte den byøkologiske udvikling samt anspore til en videreudvikling af konkrete byøkologiske initiativer og tiltag samt sætte rammerne for nye.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Området er i fokus i dialogen med agendacentrene og kvarter/områdeløft og ved uddelinger fra Den byøkologiske fond. Der er ikke udarbejdet rammer for arbejdet.	☹ Målet er kun delvist nået. Området er i fokus i dialogen med agendacentrene og kvarter/områdeløft. Den byøkologiske Fond blev nedlagt i 2006.
Aktiviteter				
I 2005 vil kommunen tilrettelægge den reviderede udgave af "Miljøorienteret byfornyelse og nybyggeri", så den i højere grad kan tjene som vejledning og inspiration for private bygherrer, kvarterløft og Agenda 21-centre. Information om publikationen styrkes via en direkte kontakt til bygherrer.	2005	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Retningslinierne udarbejdes med bygherrer, rådgivere og andre professionelle som målgruppe. Information om retningslinierne sker primært i forbindelse med udvikling af nye byområder.	☺ Aktiviteten blev gennemført til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Senest i 2005 præsenteres gode eksempler på økologi i bygnings-, bebyggelses- og byskala i et arkitekturpolitisk temahæfte om den bæredygtige by.	2005	TMF	☹ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Er blevet nedprioriteret til fordel for andre arkitekturpolitiske temaer.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført.
Fra 2005 indarbejdes miljøkrav som betingelser i forbindelse med arkitektkonkurrencer.	2005	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Københavns Kommune har udskrevet 3 konkurrencer, hvor der i alle er stillet miljøkrav i program.	☺ Aktiviteten blev gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Inden udgangen af 2005 udvikles informationsmateriale om løsningsmuligheder, materialer, driftsforhold, priser/rentabilitet m.v. rettet mod private bygherrer, rådgivere, boligforeninger og private boligejere og virksomheder. Fx ajourføres den byøkologiske database løbende med gode eksempler.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført til tiden. Den byøkologiske database er ved at blive ajourført. Et projekt vedr. opkvalificering af sagsbehandlere til sparring af private bygherrer i miljøspørgsmål er igangsat. Til brug herfor udarbejdes div. informationsmateriale. Projektet forventes først afsluttet i 2006.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført til tiden. Der har været problemer med at gennemføre aktiviteten, da der i øjeblikket ikke sker systematisk indmelding til databasen. Der er dog arbejdet for at forbedre værktøjet.
Vejledning i værdisætning, bevaring, pleje og udvikling af beplantninger, træer og grønne områder.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Det vil ske i 2006 gennem udgivelse af både en beskæringsvejledning og arbejdsbeskrivelse for gartnerens vedligeholdelse.	☺ Aktiviteten bliver gennemført løbende. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Kommunen vil informere om miljørigtig ejendomsdrift samt støtte udviklingsprojekter, fx miljøcertificering af bygninger gennem bl.a. den Byøkologiske Fond. Derudover vil kommunen opprioritere præsentation af miljøorienterede projekter i forbindelse med by- og boligudstillingen Copenhagen X.		TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført til tiden. Den Byøkologiske Fond har medvirket i en række udviklingsprojekter: Husets Grønne Regnskab, Miljøplaner i Boligforeninger, Grønt Diplom m.fl. Copenhagen X har ikke pt. særligt fokus på miljø.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført til tiden. Den Byøkologiske Fond er nedlagt i 2006. Copenhagen X har ikke pt. særligt fokus på miljø.
Opfølgning				
Opfølgningen på projekter om sparring og miljørigtig ejendomsdrift formuleres som led i projektprogrammerne.		TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Projekter støttet af Den Byøkologiske Fond kræves evalueret, men Fonden følger ikke projekternes "drift". Projektresultater anvendes og formidles bl.a. af A21-centre.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Der kan forventes erfaringer fra de ca. 10 projekter, der har fået støtte fra Økologisk Fond og som mangler at blive afsluttet.
Status i 2007, over anvendelsen af de miljøorienterede retningslinier i forbindelse med privat byggeri.	2007	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.
Registrering af kommunens gadetræer og bevaringsværdige træer i øvrigt.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der foretages opfølgning hvert ½ år.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der foretages opfølgning hvert ½ år.
Registrering af grønne områder og friarealer på bydelsniveau.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er etableret et parkregister i GIS	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret ændringer i aktiviteten siden 2006.

Transportsystemet				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan 2007
Kommunen vil sikre, at byen har et velfungerende transportsystem med en væsentlig mindre miljøpåvirkning end i dag. Det betyder, at den øgede trafikale vækst søges tilgodeset ved øget brug af kollektiv trafik og cykel, og at miljøproblemerne søges minimeret.		TMF, ØKF	☺ Målet er kun delvis nået. Cykeltrafikken stiger, men den kollektive trafik er stagnerende og biltrafikken stigende.	☺ Målet er kun delvis nået. Cykeltrafikken stiger, men den kollektive trafik er stagnerende og biltrafikken stigende.
Aktiviteter				
Generelle forbedringer for cyklister med flere cykelstier, bedre komfort og et sammenhængende grønt stinet.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der bygges nye cykelstier, cykelstiprioreringsplanen er ved at blive revideret og der fokuseres på vedligeholdelse og renholdelse af cykelstier. Der bygges også nye cykelruter, herunder ny bro over havnen. Udbygningen af cykelrutenettet må dog forventes at vare mange år.	☺ Aktiviteten bliver gennemført løbende. Der er ikke registreret nogen ændring af aktiviteterne siden 2006.
Udbygning af den kollektive banedrift, herunder Metroens 4. etape (Cityringen), samt forbedring af bussers fremkommelighed.		ØKF, TMF	☺ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Der er lavet aftale med Staten og Frederiksberg Kommune om finansiering af Metro 4. Kommunen arbejder med at forbedre bussernes fremkommelighed, senest på Vesterbrogade og Langebro. Københavns Kommune arbejder desuden på at få indført kørselsafgifter.	☺ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Transportkampagnesekretariatet skal sikre en forbedret trafikadfærd og -sikkerhed gennem kampaner, Miljøtrafikugen m.v.		TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men vil ikke blive gennemført til tiden på grund af manglende finansiering.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Fredeliggørelse af boligområder og centrale gader i bydelene, bl.a. butiksgader.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Fredeliggørelse af bolig-gaderne sker efter planen.	☺ Aktiviteten bliver gennemført løbende.
Forbedring af luftkvalitet ved etablering af miljøzoner.		TMF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden, da Justitsministeriet har givet afslag på vores ansøgning om etablering af en miljøzone. Kommunen er i dialog med ministeriet om alternative muligheder, men det vurderes ikke som realistisk at nå frem til en ordning, der vil ændre væsentligt på luftkvaliteten.	☺ Miljøzonen blev besluttet i januar i Folketinget. Loven giver de fem største kommuner i landet mulighed for at indføre miljøzoner. Miljøzonen er dog endnu ikke blevet gennemført i praksis.

Reduktion af støj gennem støjdæpende asfalt og støjisolering af boliger.		TMF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men vil ikke blive gennemført til tiden på grund af manglende finansiering. Der er dog via puljemidler udlagt støjdæpende asfalt på to korte strækninger i 2004 og afsat 35 mio. kr. på budgettet for 2006 til cykelfremkommelighed, vejvedligeholdelse mv. herunder støjdæmpning. Derudover er der igangsat en støjhandlingsplan for Folehaven.	⊗ Aktiviteten er endnu ikke blevet gennemført på grund af manglende finansiering. Der er blevet fremsat budgetønske for 2008 til støjindsats i form af isolering og støjdæpende asfalt.
Udarbejdelse af ny parkeringsstrategi.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er vedtaget en ny parkeringsstrategi, der indebærer ny og forøget betaling for parkering. Zonen med betalingsparkering vil blive udvidet til de inderste brokvarterer. Samtidig skal der bygges ca. 4.000 parkeringspladser i anlæg og nedlægges 1.000 parkeringspladser i niveau.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Opfølgning				
Udvikling i biltrafik, cykeltrafik, bilejerskab og meget andet følges hvert år gennem et årligt transport- og miljøregnskab.	Hvert år	TMF	☺ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Første version af "Trafikken i København" udkom i 2005, men indeholder ikke opfølgning på planens mål og indsatsområder.	☺ Aktiviteten er delvis gennemført. Hvert andet år udarbejdes et cykelregnskab. De andre forhold redegøres der for i Københavns Grønne regnskab.
Den samlede indsats evalueres i forbindelse med revision af Trafik- og Miljøplanen.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Planen forventes revideret i 2008.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført. Planen forventes revideret i 2008.
Cykelområdet evalueres yderligere i forbindelse med cykelregnskabet, der udgives hvert andet år.	Hvert andet år	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Cykelregnskab 2004 blev udgivet i 2005. Det næste regnskab forventes udgivet i 2007.	☺ Aktiviteten bliver gennemført til tiden. Det næste regnskab udgives i 2007.

Biologisk mangfoldighed og rekreative områder

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil styrke og forny det grønne i byen - fra pladser og grønne gaderum til parker, kolonihaver og idrætsanlæg. Fornyelser og nyanlæg skal indpasses, så de eksisterende naturværdier og grønne kulturhistoriske træk bevares og beskyttes, og så variation, oplevelsesrigdom og miljø styrkes.		TMF	☺ Målet er nået. Der er udviklet et værktøj kaldet Bynaturindex for både biologisk og rekreativt naturindhold	☺ Målet er nået men der er behov for løbende fokus. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Herbicerider må ikke anvendes på kommunale arealer.		Alle forvaltninger	☹ Målet er ikke nået. Herbicerider bruges stadig i kommunen til bekæmpelse af bjørneklo. Forbruget er i 2004 faldet til 27 liter.	☺ Målet er nået. Der anvendes ikke længere herbicerider på kommunale arealer.
I forbindelse med planer og nybyggeri skal der tages stilling til, hvordan eksisterende grønne områder og træer kan indpasses i kommende anlæg, og hvordan nye grønne områder og grønne gaderum samt vandområder og forbindelser kan udvikles i lokalområderne.		TMF, alle forvaltninger	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Stillingtagen til indpasning af grønne områder sker som led i lokalplaner og planer for byområder. Strategi for bevaring af værdifulde træer og karaktergivende beplantning i lokalplaner forventes tiltrådt.	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Inden 2007 vil kommunen udvikle en strategi for biologisk mangfoldighed i København under hensyn til de særlige vilkår, som findes i storbyen.	2006	TMF	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Strategien vil blive udarbejdet i 2006.	☹ Målet er ikke nået. Strategien forventes færdig senest i 2009.
Børn og unge i alle bydele skal have adgang til grønne områder med varieret natur.		TMF	☺ Målet er kun delvist nået. Arbejdet er igangsat. Kravet er bl.a. indarbejdet i familie- og børnepolitikken.	☺ Målet er kun delvist nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Byens parker og grønne friarealer, herunder idrætsanlæg, institutionernes og skolernes friarealer, de privates friarealer i boligområder samt gadetræerne skal udvikles og plejes efter økologiske principper og med en biologisk mangfoldighed for øje.		TMF, BUF, KFF, BUF	☺ Det er usikkert, om målet kan nås med de bevilgede midler.	☺ Det er usikkert, om målet kan nås med de bevilgede midler.
Inden 2011 skal vandet langs hele kommunens kystlinie og i havnen have badevandskvalitet.	2010	TMF	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Planlægningen er igangsat, men om målsætningen nås i fx Kalveboderne, afhænger blandt andet af, om oplandskommunerne gennemfører de nødvendige reduktioner i overløb mv.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Målet vil kunne nås for havnen men ikke langs kystlinien uden for havnen (Kalveboderne).
Der skal opnås klarvandede og biologisk stabile økosystemer til sikring af et rigt og varieret dyre- og planteliv i de ferske og marine vandområder. Vandområderne skal leve op til målsætningerne inden 2015.	2014	TMF	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. De budgetmæssige forudsætninger for renovering af kloaksystemet er ikke alle steder på plads. Ligeledes er der ikke budgetmæssig dækning for de nødvendige restaureringstiltag i vandløb og søer.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Det vurderes, at det bliver en udfordring at nå målet, men der planlægges indsats i idéoplægget til "Spildevandsplan 2008"
Sedimentkvaliteten i havnen skal forbedres inden udgangen af 2015.	2015	TMF	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Planarbejdet er påbegyndt og der udføres pt. forundersøgelser.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er fremsat budgetønske for 2008 om finansiering af de nødvendige videre forundersøgelser
Der skal skabes øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb inden 2015.	2014	TMF	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. De samfundsøkonomiske beregninger er igangsat, men finansieringen er ikke på plads. Der er afsat 1,5 mio. kr. til et forprojekt.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er fremsat et budgetønske for 2008 for realisering af målet. Det forventes, at mindst en rørlagt strækning åbnes.

Aktiviteter				
Kommunen vil aktivt bruge fredning af parker og større naturområder, pleje og udviklingsplaner, anlæggelse af naturlegepladser, etablering af grønne gårde samt sikring af værdifulde træer og plantning af nye gadetræer som vigtige indsatser.		TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende gennem en lang række aktiviteter spredt over hele kommunen.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Der iværksættes et tværfagligt udrednings arbejde, der skal definere og vurdere vilkår og muligheder for øget biologisk mangfoldighed i København. Til brug for Agenda 21 Plan 2007 udarbejdes et katalog over indsatsområder, der kan medvirke til at fremme et varieret plante- og dyreliv.	2006	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.	☺ Der er etableret en grøn faglig sparringsgruppe, som løbende vurderer vilkår og muligheder. Der er ved at blive udarbejdet handlingsplaner for konkrete indsatsområder. Strategien for biologisk mangfoldighed forventes færdig i 2009.
Undersøge mulighederne for fiskeri inden udgangen af 2004.	2004	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført	☺ Aktiviteten er gennemført.
Udarbejde forslag til, hvordan sedimentkvaliteten i havnen kan forbedres inden udgangen af 2005.	2005	TMF	☺ Aktiviteten er delvist gennemført. Den endelige afrapportering af metoder til forbedring af sedimentkvaliteten foreligger i starten af 2006. Det videre arbejde afventer eventuel beslutning om en langsgående havnetunnel og indsatsen i forhold til vandrammedirektivet.	☺ Aktiviteten er tæt på at være afsluttet. Det videre arbejde er sat bero og afventer beslutning om finansiering af aktiviteter.
Udarbejde et katalog med løsninger til opsamling og lokalrensning af nedbør tilpasset københavnske forhold inden udgangen af 2005 for at øge mængden af vand i de ferske vandområder.	2005	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Arbejdet er igangsat, og kataloget forventes at være udarbejdet i 2005.	☺ Aktiviteten er gennemført til tiden.
Udpege mindst ét forsøgsområde, hvor opsamlet nedbør med fordel kan ledes til recipienterne inden udgangen af 2005.	2005	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Arbejdet er igangsat, og der er udpeget et forsøgsområde i 2005.	☺ Aktiviteten er gennemført til tiden.
Yderligere reducere overløb til vandområderne. I 2006 vil der blive udledt 40.000 m3 mindre til inderhavnen. I 2008 vil der blive udledt 190.000 m3 mindre til Svanemøllebugten og 21.000 m3 mindre til lystbådehavnen i Svanemøllebugten.	2006 og 2008	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Arbejdet i inderhavnen bliver færdig i 2006. Reduktioner i Svanemøllebugten og lystbådehavnen forventes fremrykket til 2007.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.
Påbegynde (implementeringen af) vandområdeplanen for de nordlige vandområder inden 2006.	2005	TMF	☹ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Der er ikke budgetmæssig dækning til de nødvendige restaureringstiltag for vandløb og søer. De nødvendige tiltag til reduktion og udledning fra kloak fra Københavns Kommune og omegnskommunerne vil næppe være igangsat i 2006.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Implementeringen blev dog påbegyndt i 2007 og der er fremsat budgetønske for 2008 til aktiviteten.

Udarbejde vandområdeplanen for Harrestrup Å inden udgangen af 2006.	2006	TMF	☹ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Planlægningen er igangsat, og et fælleskommunalt samarbejde om forbedringer er ved at være aftalt med kommunerne i oplandet. Om aktiviteten kan gennemføres til tiden afhænger af, hvordan samarbejdet med de øvrige kommuner kommer til at køre.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Det fælleskommunale arbejde fortsætter og planen forventes klar inden udgangen af 2007.
Senest i 2008 stille krav om, at der i områder med byomdannelse og ved større vejrenoveringer undersøges, om det er teknisk muligt at lede nedbøren til recipienter efter lokal rensning.	2008	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Er påbegyndt i forbindelse med katalog om opsamling og lokal rensning af nedbør.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Udarbejde et skitseforslag til åbning af en eller flere rørlagte vandløbstrækninger inden 2008.	2007	TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Processen er i gang, og det forventes, at der opnås finansiering.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der er fremsat budgetønske for 2008 for aktiviteten.
Gennemføre undersøgelser inden 2007 og tiltag til at forbedre miljøtilstanden i Kalveboderne inden 2013.	2006 og 2012	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Undersøgelserne er gennemført. Tiltag til at forbedre miljøtilstanden Kalveboderne afhænger bl.a. af oplandskommunerne.	☹ Aktiviteten blev kun delvist gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Opfølgning				
Kvalitetsmåling gennem brugerundersøgelse hos borgere vedr. anvendelse af grønne områder. Løbende registrering af udvalgte biotoper.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført for tre parktyper i 2005.	☺ Aktiviteten er gennemført for tre parktyper i 2005. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Kvaliteten af vandområderne følges løbende og offentliggøres hvert år i en NOVA -rapport, en badevandsfolder og i Københavnerens Grønne Regnskab.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Indtil videre er der kun større projekter for De indre søer. Disse følges med et særskilt overvågningsprogram.	Aktiviteten er udgået som følge af kommunalreformen, hvor amtslige opgaver overgik til Staten. Efter statens overvågning af vandområder i Københavns Kommune er blevet fastlagt, vil TMF forelægge TMU/BR forslag til overvågning i Københavns Kommune
Registrering og plejeplaner for beskyttede naturtyper og fredede områder.		TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende med 2-3 udviklingsplaner om året. BTU har ultimo 2005 vedtaget en rækkefølge for udviklingsplaner for de kommende år.	☹ Processen er igangsat for to udviklingsområder, men er ikke endeligt afsluttet.

RESSOURCER

Københavnerens økologiske råderum				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Agenda 21 skal indeholde mål for ressourceforbrug og miljøbelastning, som bygger på princippet om det økologiske råderum (Dogme 2000).		TMF	⊗ Målet er ikke nået, da den nuværende Agenda 21 Plan ikke bygger på princippet om det økologiske råderum.	⊗ Der arbejdes på at operationalisere princippet om økologisk råderum i forbindelse med et Life projekt under Dogme. Projektet afsluttes med udgangen af 2007.
Aktiviteter				
Kommunen vil udvikle en operationel metode til at fastsætte mål for ressourceforbrug og miljøbelastning, som bygger på princippet om bæredygtighed.	2005	TMF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden, men arbejdet er igangsat. I 2007 vil der blive afsluttet et Life projekt under Dogme 2000, hvor der arbejdes med metoden.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Der arbejdes på at operationalisere princippet om økologisk råderum i forbindelse med et Life projekt under Dogme. Projektet afsluttes med udgangen af 2007.
Opfølgning				
Metoden vil danne udgangspunkt for formulering af nye mål i forbindelse med revisionen af Agenda 21 Planen i 2007.	2006	TMF	☺ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Derfor er det ikke sikkert at metoden kan nå at blive anvendt i den næste Agenda 21 Plan.	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført, da projektet først afsluttes med udgangen af 2007.

Forbrug af produkter og affaldsdannelse				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Affaldsmængderne skal reduceres (affaldsforebyggelse), affaldets indhold af miljøfarlige stoffer skal mindskes og ressourcer i affaldet skal udnyttes bedre (genbrug og genanvendelse).		TMF	☺ Målet er kun delvist nået. Der er en mindre stigning i mængderne af husholdningsaffald. Til gengæld er genanvendelsesprocenten steget. Der er pt. ikke nogen opgørelsesmetoder for at kunne vurdere indholdet af miljøfarlige stoffer i affaldet.	☺ Målet er kun delvist nået. Der er et mindre fald i mængderne af husholdningsaffald i forhold til 2006. Der er pt. ikke nogen opgørelsesmetoder for at kunne vurdere indholdet af miljøfarlige stoffer i affaldet.
Mængden af affald til forbrænding skal mindskes.		TMF	⊗ Målet vil ikke kunne nås inden for affaldsplansperioden. De totale affaldsmængder til forbrænding stiger løbende og vil også gøre det fremover.	⊗ Målet vil ikke kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Deponering af affald skal nedbringes til et minimum.		TMF	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. De detaljerede mål i Affaldsplan 2004 er kun delvist opfyldt. Kortlægningen for 2004 viser et mindre fald i mængden i forhold til 2002.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. De detaljerede mål i Affaldsplan 2004 er kun delvist opfyldt.

<p>Kommunen vil styrke sammenhængen mellem indsatsen overfor forbruget af produkter og materialer og affaldshåndtering for at undgå produkter, der er stærkt problematiske i affaldsfasen.</p>		<p>TMF</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke udarbejdet en samlet strategi for dette arbejde. I forhold til kommunens institutioner sker indsatsen i forbindelse med miljøledelse, oplysningskampagner og indkøbspolitikken. Over for borgerne føres der kampagner med oplysninger om, hvilke produkter der er farligt affald. På virksomhedsområdet arbejdes der på at indarbejde vilkår om affald i kap. 5 godkendelser. Virksomheder tilbydes desuden hjælp til kortlægning og vurdering af affaldsdannelsen (affaldsagent).</p>	<p>☺ Målet er nået. Der er afholdt workshops om affaldsforebyggelse. Kommunen har lavet et kemihjul, der angiver alternativer til produkter, der er problematiske i affaldsfasen. Kemihjulet er udgivet på fire sprog. Kommunen stiller gratis affaldsagenter til rådighed, som sætter produktion og affaldshåndtering i sammenhæng. I 2006 er der oprettet byttecentre og byttehylder. Begge tiltag har vist sig populære. I forhold til virksomheder sker indsatsen i forbindelse med tilsyn, og virksomheder tilbydes desuden hjælp til kortlægning og vurdering af affaldsdannelsen</p>
<p>Kommunen vil integrere affaldsindsamling med friarealer, så fælles affaldspladser (gårdmiljostationer, kvartermiljostationer o.l.) kan blive mødesteder, hvor socialt samvær og genanvendelse forenes.</p>		<p>TMF</p>	<p>☺ Målet vil kunne nås til tiden. På de nuværende og kommende kvartermiljostationer bliver der indarbejdet flere funktioner på pladserne, så arealet bliver en integreret del af lokalområdet.</p>	<p>☺ Målet vil kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.</p>
<p>Kommunen vil arbejde for at nedsætte forbruget af produkter og materialer internt i kommunen samt hos borgere og virksomheder for at bidrage til at reducere den lokale og globale miljøbelastning.</p>		<p>TMF</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke udarbejdet en samlet strategi for dette arbejde. I kommunens institutioner sker indsatsen ved miljøledelse og ved oplysnings- og tilsynskampagner. På virksomhedsområdet arbejdes der på at indarbejde vilkår om affald i kap. 5 godkendelser. Virksomheder motive-res også ved tilsyn og gennem Københavns Miljønetværket til at nedsætte forbrug af produkter og materialer.</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke udarbejdet en samlet strategi for dette arbejde, men de enkelte forvaltninger udarbejder handlingsplaner med henblik på at øge genanvendelsen.</p>

Aktiviteter				
I løbet af 2004 skal kommunen udarbejde en ny affaldsplan med konkrete mål, der skal gælde frem til 2008.	2004	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Affaldsplanen blev vedtaget i foråret 2005. Der er konkrete mål for bl.a. genanvendelsesprocenter, antal genbrugsstationer og affaldsmængder til henholdsvis deponering og forbrænding.	☺ Aktiviteten blev gennemført til tiden.
I strategi for affaldsforebyggelse på virksomheder er der udpeget følgende områder, som skal følges op i affaldsplanen: Byggebranchen, godkendelsespligtige virksomheder, kommunale institutioner, forbrændingseget affald og farligt affald	2005 - 2008	TMF	☹ Det er usikkert, om aktiviteterne vil blive gennemført til tiden. Strategien omfatter enkelte indsatser overfor nogle af de omtalte brancher og affaldsfraktioner, men inddrager også nye områder for affaldsforebyggelse.	☹ Aktiviteterne er kun delvist gennemført. Der er lavet kortlægning af affaldsproduktionen på de kommunale institutioner med henblik på affaldsforebyggelse. Ved genbrug og genanvendelse af nye affaldsfraktioner arbejdes der fortsat på at løfte forbrændingseget affald op i affaldshierarkiet. På Internettet er der lavet information om muligheder for affaldsforebyggelse"10 gode råd om at undgå affald i virksomheden".
Lægge pres på regeringen, Folketinget og EU om affaldsbegrænsende initiativer, herunder fremme af miljømærkning og miljøledelse på virksomheder, fej for egen dør projekter mv.		TMF	☹ Aktiviteterne er kun delvist gennemført. Der har kun været aktivitet i forbindelse med høringssvar til bekendtgørelser og direktiver og lignende.	☺ Aktiviteterne gennemføres løbende. Kommunen har via KL gjort sin indflydelse gældende ved nye nationale og internationale initiativer. Eksempelvis i forbindelse med regeringsudspillet om "Den ny Affaldssektor". Kommunen er gået foran med fej for egne dør projekter. Og kommunen er også ved at indføre miljøledelse, hvor affald er indsatsområder, hvor det vurderes væsentligt.
Etablering af byttecentraler på alle byens genbrugsstationer, og kommende kvartermiljøstationer mv. Stationerne kan samtidig være et åbent mødested, hvor man kan få en sludder og købe en kop kaffe.		TMF	☺ Aktiviteterne vil blive gennemført til tiden. Der er byttecentraler på alle kvartermiljøstationer og på to af de tre genbrugsstationer. Der arbejdes for en udvidelse af Vasbygade, hvorefter der kan laves en byttecentral.	☺ Aktiviteterne bliver gennemført løbende. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
I et tværgående arbejde udpeges produkter, hvor kommunen vil gøre en indsats overfor forbruget frem for at udelukkende at sætte ind i affaldsfasen. Det kan fx være forbruget af PVC plast i husholdningerne og brug af IT.		TMF	☺ Aktiviteterne vil blive gennemført til tiden. Indsatsen omhandler blandt andet kemikaliestrategi, affaldsforebyggelsesstrategi, affaldsagenter og kommunens indkøbspolitik.	☺ Aktiviteterne vil blive gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Opfølgning				
Årlig offentliggørelse af affaldsmængder, genanvendelsesprocenter og fald i mængderne af udvalgte typer affald i Københavns Kommunes Grønne Regnskab.	Årligt	TMF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Der er ikke opgjort for 2004 og kun delvis for 2003.	☹ Aktiviteterne er ikke gennemført til tiden, men en del af de data, der skal bruges i regnskabet, er fremkommet for 2006.
Årlig statusredegørelse med henblik på at følge mål-opfyldelsen.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Status på affaldsplanen udarbejdes årligt.	☺ Aktiviteten er gennemført. Status på affaldsplanen udarbejdes årligt.
Opgørelse af antallet af miljøgodkendelser med krav om affaldsminimering.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der opgøres første gang for 2005. Standardvilkår er under udarbejdelse.	☺ Aktiviteten vil blive gennemført løbende. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Følge udviklingen i antallet af kvartermiljø- og gårdmiljøstationer, samt genbrugs- og nærgenbrugsstationer.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden.	☺ Aktiviteten bliver gennemført løbende.

Energiforbrug og CO₂-udledning

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
CO ₂ -udledningen fra energiforbrug, transport og affaldshåndtering i Københavns Kommune skal reduceres med 35 % i perioden 1990-2010	2010	TMF	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. CO ₂ -udledningen stiger, og der skal en ekstraordinær indsats til for at nå målet.	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Det samlede CO ₂ udslip er faldet med ca. 20 pct. fra 1990 til 2005, men svinger fra år til år. De sidste tre års udsving i udledning skyldes delvist ændrede beregningsmetoder. Stigningen fra 2005 til 2006 på 10 pct. skyldes hovedsagelig en mindre produktion af vindkraft og større eksport af el produceret på kul. Der skal derfor en ekstraordinær indsats til at nå målet.

Aktiviteter				
Opstilling af vindmøller, optimering af produktion og distribution af energi, anlæg af metro og ringbane, forbedringer af forholdene for cyklister og busser mv.		ØKF, TMF	☹ Aktiviteterne er kun delvis gennemført. Københavns Kommune har solgt Københavns Energi, og siden salg af Middelgrunden og andre vindmøller til Energi E2 har der ikke været aktiviteter på vindmølleområdet. Energiproduktion og distribution bliver gradvist forbedret (ny damp tunnel/ombygning af blok på Amagerværket). Ringbanen er anlagt, og der er lavet aftale med staten om Metro 4. Forholdene for cyklister og busser bliver løbende forbedret.	☹ Aktiviteterne er kun delvis gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006
Energirådgivning til privat- og erhvervskunder.		TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Grundet salg af elaktiviteterne vil Københavns Energi fremover kun stå for energirådgivning om varme og gas. Det nye elselskab skal udføre den lovpligtige energirådgivning i forsyningsområdet.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006
Energispareudvalg, der skal indsamle og virkeliggøre de bedste grønne ideer fra borgere og boligforeninger i København.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Københavns Energispareudvalg holder et par møder om året, hvor idéer og indsatsområder om energibesparelser koordineres mellem forsyningsvirksomhederne og kommunens Agenda 21 aktiviteter	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006
Styrkelse af kommunens energirådgivning af husholdninger, virksomheder og institutioner ved bl.a. støtte til energibesparelserprojekter i boligforeninger mv.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er gennemført et mindre projekt, hvor 75 lejligheder blev kortlagt for el-, varme- og vandforbrug. Der er udarbejdet et gør-det-selv-kit (Energitjek i hjemmet) til borgerne i København. Københavns Energi udgiver kvartalsvis kundebladet Byens Energi, hvor der orienteres om sparetips, ny teknologi mv. De samlede aktiviteter må dog betegnes som marginale i forhold til den lovpligtige energirådgivning.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006

Aktiv deltagelse i forsøgsprojekt med anvendelse af solceller til el-produktion i Valby, samt i projekt om indvinding af varmt vand fra undergrunden (geotermi) til anvendelse i fjernvarmesystemet. Der vil blive foretaget en evaluering af projekterne, som følges op med et forslag til den fremtidige brug af solceller og geotermisk energi i København.		TMF	☹ Aktiviteterne er kun delvist gennemført. Københavns Energi har deltaget i geotermiprojektet ved Amagerværket, der i dag er overgået til kommerciel drift. Kommunen er med i bestyrelsen i Solar City, hvor solcelle-aktiviteter i byen koordineres. Der er etableret enkelte mindre solcelle-anlæg i byen. Der er ikke udarbejdet evaluering og forslag til den fremtidige brug af solceller og geotermisk energi.	☹ Aktiviteterne er kun delvist gennemført.. Arbejdet med en plan for fremtidig brug af solceller i København er udskudt til 2007. I 2006 er der etableret en skitseprojekterings-ordning. Det har resulteret i tre skitseprojekter, hvoraf et bliver gennemført i 2007 på KMC.
Oprettelse af et fælles transportkampagnesekretariat i 2005, som skal koordinere kommunens indsats og gennemføre adfærdsbearbejdende kampagner over for borgere, virksomheder og institutioner.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men vil ikke blive gennemført til tiden på grund af manglende finansiering.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført.
Opfølgning				
Årlig offentliggørelse af CO ₂ -udledningen fordelt på kilder i Københavnernes Grønne Regnskab.	Årligt	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført, da der kun er vist tal for energiforbrug.	☺ Aktiviteten er gennemført. Det har været muligt fra 2005 at udføre nye og mere præcise beregninger fordelt på kilder.
Udarbejdelse af midtvejsstatus for CO ₂ -planen i 2005.	2005	TMF	☹ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden, men først i 2007.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden, men forventes udarbejdet i 2007.

Vandforbrug og vandkvalitet

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil reducere vandforbruget så drikkevandskvaliteten og forsyningen sikres, og der tages hensyn til naturen i de områder, hvor vandet indvindes.		TMF	☹ Målet er ikke nået	☹ Målet er kun delvis nået. Der arbejdes løbende på at forbedre vandkvalitet og forsyningssikkerheden med hensyn til naturen.
Vandforbruget i husholdninger skal reduceres til 120 liter pr. indbygger pr. døgn i 2005.	2005	TMF	☹ Målet er ikke nået. Vandforbruget er dog faldet til 123 liter i 2004.	☹ Målet er nået, men ikke til tiden. I 2006 var vandforbruget var 119 liter
Vandforbruget i husholdninger skal reduceres til 110 liter pr. indbygger pr. døgn i 2010.	2010	TMF	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden med den nuværende indsats.	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Der er behov for en ekstraordinær indsats, hvis målet skal nås.
Vandforbruget i erhvervslivet skal reduceres til 36 liter pr. indbygger pr. døgn i 2005.	2005	TMF	☹ Målet er ikke nået. Vandforbruget var i 2004 på 38 liter og er ikke faldet de sidste fire år.	☹ Målet er nået, men ikke til tiden. I 2006 var vandforbruget på 35 liter.
Vandforbruget i erhvervslivet skal reduceres til 34 liter pr. indbygger pr. døgn i 2010.	2010	TMF	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås til tiden med den nuværende indsats	☺ Målet forventes at blive nået til tiden, hvis den positive udvikling fortsætter

Det skal på langt sigt være muligt at indvinde drikkevand i København.		TMF	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Undersøgelser pågår i samarbejde mellem TMF og Københavns Energi.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Aktiviteter				
Rådgivning om vandbesparelser.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Rådgivning om vandbesparelser indgår løbende i Københavns Energis aktiviteter.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Støtte til forsøg og aktiviteter i lokalområder i København (kampagner, vandbesparende armaturer etc.).		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er i 2005 gennemført to kampagner i samarbejde med andre kommuner. Der er løbende samarbejde med lokale Agenda 21-centre og Københavns Energi.	☺ Aktiviteten er gennemført, blandt andet i samarbejde med andre kommuner og lokale Agenda 21-centre.
Støtte til installation af individuelle vandmålere i etagebyggeri.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Arbejdet pågår. Der er stor interesse. Der er booket for tilskud fra 2.000 lejligheder. Støttemidler for år 2005 er reserveret.	☺ Aktiviteten er gennemført. Støttemidlerne for 2006 er afsat, og der er sat individuelle målere op i 1070 lejligheder.
Sikre beskyttelsen af Københavns Energis kildepladser gennem aktiv deltagelse i udarbejdelsen af amtslige indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse samt samarbejde med kommuner og vandværker.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Udover aktiv deltagelse i amtslige indsatsplaner, udarbejder Københavns Energi sammen med to kommuner en indsatsplan på eget initiativ. I 2005 dækker de lokale vandsamarbejder ca. 33 % af det samlede indvindingsareal.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Systematisk gennemgang af byledningsnettet for skjulte lækager.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der foregår systematisk gennemgang af ledningsnettet med tilknyttet nødvendig udskiftning. Vandtabet i København er mindre end 4 %, hvilket er meget lavt i forhold til landsplanniveau.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der foregår systematiske gennemgang af ledningsnettet videreføres med uændret frekvens. Vandtabet i København er 4,3 %, hvilket er lavt i forhold til landsplanniveau.
Muligheden for en lokal indvinding af drikkevand i København undersøges inden udgangen af 2005.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Kortlægning af forureningskilder skulle have været gennemført i 2005. Det videre arbejde i form af undersøgelsesboringer foretages i 2006 på grundlag af kortlægningen.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden, men er nu i gang. Mulighed for lokal indvinding er undersøgt i Brønshøj-området, men er forkastet. Pt. er der gang i undersøgelser i Islev.
Der arbejdes i Foreningen Hovedstadsområdets Vandsamarbejder på en fælles indsats for vandbesparelser i Hovedstadsområdet.	---	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. I 2005 er gennemført fælles kampagne, hvilket gentages i 2006.	☺ Aktiviteten er gennemført. I 2006 er gennemført fælles kampagne.

Kommunen kortlægger besparelspotentialet for brugen af opsamlet regnvand inden udgangen af 2005.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Rapport forventes at foreligge i 1. kvartal 2006.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden, men vil taget op i forbindelse med den næste spildevandsplan
Brug af sekundavand og opsamlet regnvand indføres som minimumskrav i kommunens nye (2005) retningslinier for Miljøorienteret byfornyelse og nybyggeri, hvor det er teknisk, sundhedsmæssigt og økonomisk fornuftigt	2005	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. I retningslinierne indgår minimumskrav om recirkulation af vand, og regnvand kan anvendes rekreativt som nye vandelementer i byrummet, og om regnvand kan ledes til vandløb eller søer, nedsives eller anvendes til vanding.	☺ Aktiviteten blev gennemført.
Opfølgning				
Årlig offentliggørelse af vandforbruget i Københavnernes Grønne Regnskab og Københavns Kommunes Grønne Regnskab.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Vandforbruget opgøres årligt i de to regnskaber.	☺ Aktiviteten gennemføres årligt.
Årlig opgørelse af antallet af anlæg, der benytter sekundavand og opsamlet nedbør, samt anlæg der udleder lokalt rensset nedbør til recipienter (åer, søer, havnen og grundvandet).	Årligt	TMF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført.	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført.

MILJØ OG SUNDHED

Luftforurening + Støj				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Luftkvaliteten i København skal være så god, at miljøet og befolkningens sundhed ikke skades.		TMF, ØKF	⊗ Målet er ikke nået. Luftkvaliteten er generelt blevet bedre. Men forureningen med små partikler og kvælstofoxider udgør fortsat et sundhedsproblem, og grænseværdierne vil ikke kunne overholdes til tiden.	⊗ Målet er ikke nået. Luftkvaliteten er generelt blevet bedre. Men forureningen med små partikler og kvælstofoxider udgør fortsat et sundhedsproblem, og grænseværdierne vil ikke kunne overholdes til tiden.
Inden 2010 er antallet af boliger belastet med trafikstøj over 65 dB halveret i forhold til 1995.	2009	TMF, ØKF	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Antallet af støjbelastede boliger er ikke faldet de seneste år.	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Antallet af boliger belastet med støj stiger.
Inden 2010 er det indendørs støjniveau i boliger højst 30 dB.	2009	TMF, ØKF	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden.	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden.
Inden 2010 er støjsolering foretaget i 5.000 boliger belastet med over 70 dB.	2009	TMF, ØKF	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Der er ikke afsat finansiering, og der er p. t. ingen aktivitet på området.	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Der er ikke afsat finansiering, udover delvis til støjsolering af 40 boliger i Folehaven.
På længere sigt må støjen fra trafik i områder med boliger, institutioner og rekreation ikke overstige 55 dB og dermed skade borgernes sundhed.		TMF, ØKF	⊗ Målet vil ikke kunne nås indenfor de kommende 15 – 20 år.	⊗ Målet vil ikke kunne nås uden en ekstraordinær indsats.
Støjgener fra virksomheder skal nedbringes. Der skal løbende ske reduktion af antallet af klager over støj, som giver anledning til oprettelse af ulempestag. Efter ti år (2013) skal antallet af sådanne klager være reduceret med 25 %.	Løbende og I 2013	TMF	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er ikke foretaget nogen opgørelse, men der arbejdes på at finde en metode.	⊗ Målet vil ikke kunne nås. Det skyldes dels flere støjende aktiviteter, og deraf et stigende antal klager og dels at det ikke har været muligt at udvikle en metode til at opgøre antallet af klager.
Aktiviteter				
Montering af partikelfiltre på kommunens egne dieselskøretøjer inden april 2004.	2004	TMF, alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført. Ved udgangen af 2004 var der partikelfiltre på 90 % af de omfattede kommunale biler. Det vurderes, at målet er nået ved udgangen af 2005.	☺ Aktiviteten var kun delvist gennemført i april 2004. Ved udgangen af 2006 var der partikelfiltre på mere end 90 % af de omfattede kommunale biler. I år 2007 bliver der udarbejdet en ny opgørelse over antallet.
Indførelse af en miljøzoneordning i 2005, der regulerer udstødningen af de ultrafine partikler fra lastbiler. Realisering er dog et spørgsmål om, hvad der er muligt inden for den eksisterende lovgivning.	2005	TMF,	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden, da Justitsministeriet har givet afslag på kommunens ansøgning. Vi er i dialog med ministeriet om alternative muligheder, men det vurderes ikke som realistisk at nå frem til en ordning, der vil forbedre luftkvaliteten væsentligt.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Miljøzonen blev først besluttet i januar 2007 i Folketinget, og giver de fem største kommuner i landet mulighed for at indføre miljøzoner. Beslutningen mangler at blive implementeret.

Oprettelse af pulje fra 2005 til renere teknologier, deltagelse i udviklingsprojekter, øget brug af tjenestecykler, mv.	2005	TMF,	⊗ Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men er ikke gennemført på grund af manglende finansiering.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Oprettelse af et kampagnesekretariat i 2005 til at forstærke indsatsen om transportadfærd over for borgere, virksomheder og kommunens egne institutioner.	2005	TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men er ikke gennemført på grund af manglende finansiering.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Udarbejdelse af redegørelse inden 2005 over, hvad der skal til for at grænseværdier for NO ₂ kan overholdes. Inden 2006 udarbejdes tilsvarende redegørelse for partikler.	2004 og 2005	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført til tiden. NO ₂ -redegørelsen samt en overordnet vurdering af PM ₁₀ niveauet er udarbejdet.	☺ Aktiviteten er gennemført til tiden.
Undersøgelse af sundhedsmæssige effekter af luftforurening inden udgangen af 2006.	2006	TMF	☹ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Aktiviteten er ikke igangsat, men planen er i 2006 at gå i dialog med bl.a. embedslægerne om egnede sundhedsundersøgelser.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Aktiviteten er igangsat nu. I 2006 valgte man at prioritere ressourcerne til etablering af miljøzoneordningen.
Afdække luftforurening fra virksomheder og trafik samt systematisere viden i en emissionsdatabase.		TMF	☺ Arbejdet med udvikling af databasen Envi-man afsluttes i 2006.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Data for trafikken er lagt ind i databasen. Data for virksomhederne bliver lagt ind i 2007.
Der lægges op til en politisk beslutning om en udvidelse af den foreslåede miljøzoneordning ved udgangen af 2007, så person- og varebiler inddrages og zonen omfatter hele kommunen. Samtidig søges omegnskommunerne og HUR inddraget, så hele Storkøbenhavn bliver omfattet af ordningen.	2007	TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Som konsekvens af Justitsministeriets afslag på kommunens miljøzoneansøgning vurderes en udvidelse af miljøzoneordningen for usandsynlig i nærmeste fremtid. HUR bliver desuden nedlagt fra 2007.	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Fokus har været på at få miljøzonen til at blive en realitet.
Fastsættelse af miljøkrav til entreprenørmaskiner o.l. inden udgangen af 2004.	2004	TMF	☺ Aktiviteten er erstattet af arbejdet med partikelfiltre, hvor hovedkravet om partikelfiltre allerede indgår i kommunens generelle beslutninger. Det betyder, at arbejdet med at udvikle miljøkrav specielt til entreprenørmaskiner er unnladt.	☺ Aktiviteten er erstattet af arbejdet med partikelfiltre, hvor hovedkravet om partikelfiltre allerede indgår i kommunens generelle beslutninger.

Hastighedsnedsættelser inden udgangen af 2008 på det overordnede og lokale vejnet til at nedbringe støjbelastningen.	2008	TMF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Hastighedsplanens 40 km/t hastighedszoner planlægges indført i alle boligområder i kommunen, men omfatter ikke de overordnede gader. Hele planen vil ikke blive gennemført før efter 2008.	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden.
Støjensyn og krav i alle lokalplaner og ved byfornyelse, byudvikling o.l.	Løbende	TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der indgår støjkrav i alle lokalplaner mv.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Reducere støjgener i 16.000 boliger ved hjælp af støjreducerende asfalt, støjisolering af boliger og lokale støjhandlingsplaner for særligt udsatte boligområder over de næste 10 år.	2014	TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men vil ikke blive gennemført til tiden på grund af manglende finansiering. Der er dog via puljemidler udlagt støjdæmpende asfalt på to korte strækninger i 2004 og afsat 35 mio. kr. på budgettet for 2006 til cykelfremkommelighed, vejvedligeholdelse mv. hvoraf et par mio. kr. er afsat til støjdæmpning. Derudover er der igangsat en støjhandlingsplan for Folehaven	⊗ Aktiviteten forventes ikke at blive gennemført til tiden med mindre, der sættes ind med en ekstraordinær indsats. Støjhandlingsplanen for Folehaven er afsluttet. Den er sendt i udbud og der er modtaget tilbud. Støjdæmpningen vil blive igangsat i 2007. Boligerne omfattet af støjhandlingsplanen er desværre kun en brøkdel af de 16.000 boliger.
Øget fokus på støj i de offentlige rum (arealerne omkring boligen, byens pladser, torve og parker mv.). Inden 2005 gennemføres en støjkortlægning som grundlag for at klassificere områderne og fastsætte krav til støjniveau og behov for støjbeskyttelse.	2004	TMF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden, men planlægges gennemført i 2007.	⊗ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Der er igangsat en støjkortlægning over hele byen med særlig fokus på boliger, daginstitutioner og skoler
Der skal udarbejdes en plan for restaurations lukketider i Indre By (støjzoner/stillezoner).		TMF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført, men emnet er integreret i andre aktiviteter.	☺ Aktiviteten er integreret i andre aktiviteter.
Indarbejdelse af miljømæssige vilkår i restaurationsbevillinger og tilladelser.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Retningslinier for behandling af bevillingssager er revideret i 2004. Der medtages vilkår i alle udtalelser.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Indarbejdelse af miljømæssige vilkår i forskrifter for bygge- og anlægsprojekter.		TMF	⊗ Aktiviteten vil ikke blive gennemført til tiden. Forskrift forventes forelagt TMU i 2006.	☺ Aktiviteten er gennemført. Forskriften blev vedtaget i BR okt. 2006 og trådte i kraft nov. 2006.
Gennemførelse af årlige kampangetilsyn og tilsyn med restaurations lukketider i Indre By og brokvartererne.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er i 2005 gennemført kampangetilsyn om natten i samarbejde med bevillingspolitiet. Restaurations lukketider i indre by og brokvartererne er kortlagt.	☺ Aktiviteten er gennemført. Restaurations lukketider i indre by og brokvartererne er kortlagt og opdateres løbende.
Opfølgning				

Kontinuerlig overvågning og vurdering af luftkvaliteten. Data offentliggøres årligt på TMFs hjemmeside.	Hvert år	TMF	☹ Aktiviteten er delvist gennemført. Der sker en kontinuerlig overvågning, men de seneste data er ikke tilgængelige på TMFs hjemmeside.	☺ Aktiviteten er gennemført.
Løbende kortlægning af udviklingen i antal støjbela-stede boliger. Data offentliggøres årligt i Københav- nernes Grønne Regnskab.	Hvert år	TMF	☺ Aktiviteten er gen- nemført. Data opgøres en gang årligt.	☹ Der er igangsat en støjkortlægning over hele byen med særlig fokus på boliger, dagin- stitutioner og skoler
Årligt transport- og miljøregnskab, der vurderer udviklingen i forhold til Trafik- og Miljøplanens mål- sætninger.	Hvert år	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Før- ste version af "Trafik- ken i København" ud- kom i 2005, men inde- holder ikke opfølgning på alle planens mål og aktiviteter.	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Transport- og miljø- regnskab indeholder ikke opfølgning på alle planens mål og aktivite- ter.

Jord- og grundvandsforurening

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil fjerne eller minimere den fare, som forurenede jord udgør for borgernes sundhed og for grundvandet.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Målet forfølges løbende gennem be- handling af nye sager og prioriteret afværgefor- anstaltninger.	☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke regi- streret nogen ændrin- ger siden 2006
Kommunen skal sikre, at jordforurening ikke udgør en indeklima- og kontaktrisiko over for borgerne.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Målet er opnået for nybyggeri. For eks- sterende boliger er der iværksat undersøgelser med henblik på priori- tering af afværgeindsats.	☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke regi- streret nogen ændrin- ger siden 2006
Opgravet forurenede jord, der kan renses, skal renses.		TMF	☺ Målet er nået. Målet sikres fulgt gennem anvisningspolitikken for forurenede jord.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret no- gen ændringer siden 2006
Ingen børn i Københavns Kommune skal efter 2005 passes i institutioner, som ligger på arealer, der er forurenede over de angivne afskæringsværdier.	2006	TMF	☺ Målet er nået. Der er foretaget afværge- foranstaltninger på stort set alle de rele- vante arealer.	☺ Målet er nået.
Den forebyggende indsats mod grundvandsforure- ning skal have høj prioritet overalt i kommunen.		TMF	☺ Målet er nået. Grundvandshensyn indgår i behandlingen af alle indkomne sager.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret no- gen ændringer siden 2006
Grundvandsressourcen i områder med særlige drik- kevandsinteresser, samt i områder med drikkevands- interesser skal fastholdes til drikkevandsformål.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Områderne er fastholdt i grundvands- plan, men vandkvalite- ten er fortsat for dårlig. Der arbejdes fortsat på at nå målet.	☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke regi- streret nogen ændrin- ger siden 2006.
Herbicer må ikke anvendes på kommunale arealer.		TMF, alle forvaltning- ger	☹ Målet er ikke nået. Herbicer bruges sta- dig i kommunen til bekæmpelse af bjørne- klo. Forbruget er i 2004 faldet til 27 liter.	☺ Målet er nået. Der anvendes ikke længere herbicer på kommu- nale arealer. Der er dog fortsat behov for fokus på området.

Pesticidforbruget på private arealer skal nedbringes.		TMF	☹ Målet er usikkert, om målet vil kunne nås. Indsatsen er udsat til 2006.	☹ Målet er delvist nået. Der er igangsat et projekt til nedbringelse af pesticidforbruget. Projektet fortsætter i 2007
Håndtering af jord, der kan være forurenede og ikke umiddelbart er omfattet af lovkrav, skal indtænkes i planlægningen af bygge- og anlægsprojekter, så der ikke opstår sundheds- og miljøproblemer under eller på grund af projekterne.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Der har været øget fokus på forureningsrisiko ved de store projekter med ren jord i 2005. Området vil for 2006 blive omfattet af konkret handlingsprogram.	☹ Målet er kun delvist nået. For renjordsprojekter er målet nået. Resten af målet vil nås ved ikrafttrædelse af områdeklassificering pr. 1. jan 08.
Københavns borgere skal vide mere om jordforurening i byen og blive bedre til at imødegå risici ved kontakt med forurenede jord.		TMF	☺ Målet er nået. Ud over løbende forbedring af hjemmeside er der udført kampagner, som i 2006 bliver rettet mod småbørnsforældre og ansatte ved børneinstitutioner.	☺ Målet er nået. I 2006 blev der gennemført en stor kampagne rettet mod småbørnsforældre og ansatte i daginstitutioner
Virksomhederne i København må ikke udlede miljø- og sundhedsskadelige stoffer til omgivelserne, herunder jord og grundvand.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. TMF arbejder løbende på at forebygge og mindske udledningen. Det kan dog ikke udelukkes, at der sker udledning fra virksomheder.	☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Virksomhederne skal motiveres til at arbejde med udfasning og substitution af de problematiske stoffer.		TMF	☺ Målet er nået. Virksomhederne motiveres både gennem tilsynsarbejdet og gennem Københavns Miljønetværk til udfasning og substitution af problematiske stoffer. En håndbog, der vil blive brugt i det forebyggende miljøarbejde, bliver færdig i 2005.	☺ Målet er nået. Virksomhederne motiveres både gennem tilsynsarbejdet og gennem Københavns Miljønetværk til udfasning og substitution af problematiske stoffer. En håndbog, der vil blive brugt i det forebyggende miljøarbejde, er færdig.

Aktiviteter				
Lokalisering og regulering af forureningskilder samt regulering af virksomheder og bygge- og anlægsprojekter.		TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Regulering af virksomheder og bygge- og anlægsaktiviteter sker dog løbende	☺ Aktiviteten foregår løbende.
Styring af jordstrømme med henblik på rensning, genanvendelse eller deponering.		TMF	☺ Aktiviteten foregår løbende.	☺ Aktiviteten foregår løbende.
Afværgeforanstaltninger på de daginstitutioner, hvor der er væsentlig forurening.		TMF	☺ Aktiviteten foregår løbende.	☺ Aktiviteten foregår løbende.
Kortlægge og afvikle brugen af pesticider på private arealer.		TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført.	☹ Der er igangsat et projekt, der fortsætter i 2007.
Fokus på potentielle kilder gennem øget tilsyn med virksomhederne i København.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er fokus på potentielle forureningskilder i virksomhederne.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006..
Undersøge og påbegynde eventuelle afværgeforanstaltninger på alle kendte grundvandstruende forurenede arealer indenfor indsatsområderne Grøndal og Vesterbro inden 2010.	2009	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (for 2005).	☺ Aktiviteten er gennemført (for 2006).
Kloakreovering for at tætte kloakledninger, så udsvivning af kloakvand til grundvandet begrænses.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Ødelagte rør mv. kortlægges ved TV-inspektion. Det er planen, at kloaksystemet er gået igennem ved udgangen af 2009.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen udarbejder en samlet jordplan inden udgangen af 2005 med uddybende mål og handlingsplaner for beskyttelse af jordmiljøet og håndtering af forurenede jord.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Jordplanen er udsat til 2006.	☹ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Strukturreform og ændring af jordforureningslov har betydet at kommunens muligheder for regulering først er klarlagt ved årsskiftet 06/07. Planen forventes udarbejdet i 2007.
Alle boliger med risiko for indeklimaproblemer på grund af jordforurening er undersøgt, og der er gennemført afværgeforanstaltninger inden 2020.	2019	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (for 2005).	Aktiviteten er fra 1. januar overgået til Region København
Inden 2006 vurderes risikoen for forureningsproblemer ved følsom arealanvendelse på områder med tidligere industri og baggårdsaktiviteter.	2005	TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Prioritering er ændret, og problemerne opfanges af andre tiltag.	Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. I mellemtiden er aktiviteten fra 1. januar 2007 overgået til Region København
Løbende følges udviklingen i diffus jordforurening ud fra en kildetilgang, hvor emissionen fra fx trafik, virksomheder, affaldsforbrænding og privat kemikalieanvendelse vurderes.	Løbende	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (udføres løbende). Undersøgelser for diffus forurening vurderes generelt i forhold til relevans.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Styrke mulighederne for styring af jordstrømme med henblik på rensning, genanvendelse eller deponering.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Aktiviteten udføres løbende i forbindelse med administration af jordregulativ.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Løbende informere kommunens borgere om jordens forureningstilstand, om kommunens indsatser og resultater samt rådgive om, hvordan sundhedsrisiko ved jordkontakt imødegås. Kommunens rådgivning vil specielt have fokus på beskyttelse af udsatte befolkningsgrupper som fx små børn.	Løbende	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (udføres løbende).	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.

Informere og rådgive grundejere, bygherrer, virksomheder og andre aktører om gældende forhold og regler vedrørende jord- og grundvandsområdet i København.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (udføres løbende).	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Gennemføre forebyggende tilsynskampagner med fokus på virksomheders oplag af kemiske stoffer og farligt affald, hvor de væsentligste kilder til jord- og grundvandsforurening findes.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (udføres løbende). Tilsynskampagnen om farlige oplag er gennemført og har ført til en række forebyggende tiltag. Der er ligeledes gennemført en kampagne om kemikalier i 2005.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Opfølgning				
Løbende overvågning af grundvandskvaliteten under byen.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).
Årlig indberetning i henhold til Jordforureningsloven til Miljøstyrelsen.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).
Årlig indberetning af mængder af forurenede jord fra transportører og modtageanlæg.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).	☺ Aktiviteten er gennemført (sker årligt).

Kemiske stoffer og produkter

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil afskaffe miljø- og sundhedsskadelige stoffer og produkter i egne indkøb og forsøge at påvirke borgere og virksomheder til at gøre det samme gennem oplysning og samarbejde.	---	TMF	☹ Det er usikkert, om målet nås. Stofferne fravælges i de centrale indkøbsaftaler, der bliver miljøvurderet, men som dog kun dækker 25 % af kommunens samlede indkøb. Virksomheder inspireres og motiveres, gennem tilsynsarbejdet og Københavns Miljønetværk til at foretage miljørigtige indkøb. En kemitilsynskampagne er igangsat og løber til 2007. Erfaringen viser at virksomhederne generelt er opmærksomme på at undgå farlige stoffer og produkter. Dialogen gennem kampagnen og arbejdet i Københavns Miljønetværk giver ofte anledning til yderligere indsats på virksomhederne. Derudover arrangeres temamøder i samarbejde med virksomhederne.	☹ Det er usikkert, om målet nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

<p>Aktiviteter</p> <p>Kommunen vil fra 2004-2009 gennemføre en konkret indsats overfor PVC, vaske- og rengøringsmidler, byggematerialer, elektronik og klorerede opløsningsmidler, og kommunens indkøbspolitik skal være fuldt implementeret inden 2007. Det betyder bl.a. at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PVC-holdige produkter skal fravælges, når der er alternativer. • Der kun må bruges miljørigtige vaske- og rengøringsmidler, og der gennemføres en intern kampagne om korrekt dosering. • Kravene strammes ved næste revision af retningslinjer for miljørigtigt byggeri. • Ingen indkøbte produkter må indeholde klorerede opløsningsmidler. 	2009	TMF	<p>☹ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Arbejdet er under planlægning.</p> <p>PVC-holdige produkter fravælges i de centrale indkøbsaftaler, der miljøvurderes.</p> <p>Der er indgået en central indkøbsaftale om miljørigtige vaske- og rengøringsmidler. Der er ikke planlagt nogen kampagne om korrekt dosering.</p> <p>De miljøorienterede retningslinier for byggeri og anlæg er skærpet i omfang, kvalitet og krav. I de centrale indkøbsaftaler, der miljøvurderes, fravælges produkter med klorerede opløsningsmidler.</p> <p>Oliebranchen har indgået en frivillig aftale med TMF om udfasning af miljøproblematisk vaske- og rengøringsmidler i bilvaskehaller.</p>	<p>☹ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført til tiden. I forhold til kommunen selv er der fokus på at opfylde aktiviteten i forhold til centrale aftaler. Men der findes i dag ikke dokumentation på, om der er fokus på indsatsen, når det gælder områder, der ikke er dækket af de centrale indkøbsaftaler.</p>
<p>Inden 2006 udarbejdes en samlet kemikaliestrategi, som dels omfatter en tilsynsstrategi for kemikalier i virksomhedsarbejdet, dels en strategi for, hvordan kommunen i samarbejde med lokale miljøambassadører får skabt større bevidsthed og flere handlemuligheder for københavnere i forhold til kemikalier og produkter. Strategien vil ligeledes indeholde en konkretisering af mål og aktiviteter frem til 2009.</p>	2005	TMF	<p>⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. I Dogme Life kemiprojektet udarbejdes et idékatalog til reduktion af kemikalietryk målrettet borgere, kommunen selv og virksomheder. Projektet skal være færdigt i 2007 og kan ses som en forløber for udvikling af kemikaliestrategier i de enkelte Dogme-kommuner.</p>	<p>⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Center for Miljø har besluttet at udskyde udarbejdelse af strategien til medio 2007, når Dogme Life projektet er færdigt. Strategien vil blive udarbejdet i løbet af 2007 og indgår i den kommende Agenda 21 Plan.</p>
<p>Opfølgning</p> <p>Der følges løbende op på kommunens egen indkøbspolitik.</p>	Løbende	ØKF, TMF	<p>☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. TMF har udarbejdet en status og opfølgning på den miljømæssige side af indkøbsaftalerne, som forelægges Teknik- og Miljøudvalget i 2006. Men der er ikke etableret en løbende opfølgning på indkøbspolitikken overordnet set.</p>	<p>⊗ Det er ikke muligt at følge op kommunens indkøbspolitik med det system, der findes i dag.</p>

For virksomheder opsamles erfaringer og resultater fra kemikalietsyn.		TMF	☺ Aktiviteten er delvist gennemført til tiden. En kemikalietsynskampagne er sat i gang og løber i 2005-2007. Mange virksomheder er selv meget opmærksomme på problematikken, men kampagnen har alligevel i flere tilfælde ført til yderligere tiltag på virksomhederne. Derudover arrangeres temamøder og der samarbejdes med enkelte virksomheder.	☺ Aktiviteten er delvist gennemført til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
For borgere indbygges evalueringer i de konkrete planer.		TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Arbejdet med en kemikaliestrategi sker i regi af et EU-projekt under Dogme 2000, som først vil være færdigt ved udgangen af 2007. Opfølgning og evaluering vil blive en del af planen.	☹ Aktiviteten er ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Sundhed i byens rum

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil tage højde for folkesundheden, når byens offentlige rum og byens trafik planlægges og udformes.		TMF, ØKF	☺ Målet er nået. Cykeltrafikken prioriteres meget højt, der bygges nye cykelstier og -ruter, i 2006 åbner en cykel/gangbro over havnen og trafiksikkerhedsarbejdet fokuserer meget på de bløde trafikanter. I indretningen af byens pladser og parker fokuseres meget på at skabe plads til bevægelse.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Det skal være muligt at færdes i grønne områder uden at blive stressest af støj eller bekymret for forurenede luft eller jord.		TMF	☹ Målet er ikke nået.	☺ Målet er delvist nået
Der skal være lettilgængelige offentlige grønne områder til rådighed indenfor en afstand af 400 meter fra boligen.		TMF	☹ Målet vil ikke kunne nås indenfor de kommende 15 – 20 år.	☺ Målet vil kunne nås hvis der afsættes flere midler til området.

<p>Der skal skabes attraktive grønne stiforbindelser for cyklister og gående, der sammenbinder de grønne områder.</p>		<p>TMF</p>	<p>☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. De grønne cykelruter udbygges i byudviklingsområderne gennem krav i lokalplanlægningen. Kommunen bygger Nørrebroruten og forventer at starte på Amagerruten. Der bygges endvidere en cykel/gangbro over havneløbet ved Fiske-torvet. Udbygningen foregår dog forholdsvis langsomt, og med den nuværende udbygnings-takt vil der gå mange år, før eksempelvis de grønne cykelruter er realiseret.</p>	<p>☹ Målet kan nås, hvis den igangværende indsats omkring grønne cykelruter og byens grønne puls mv. fortsætter.</p>
<p>De grønne og blå områder i byen skal styrkes, og der skal sikres mulighed for friluftsliv og rekreative oplevelser for alle året rundt.</p>		<p>TMF</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der arbejdes til stadighed på at optimere mulighed for bedre friluftsliv og rekreative oplevelser, bl.a. gennem Parkpolitik, pleje og udviklingsplaner og planlægning af nye områder.</p>	<p>☹ Med samlingen af det blå og det grønne i Center for Park og Natur vil der blive lagt vægt på en mere intensiv indsats på dette område i de kommende år.</p>
<p>Der skal arbejdes for trygge og mere udfordrende udearealer for børn og unge, der styrker lysten til leg og bevægelse.</p>		<p>TMF</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der arbejdes løbende på at forbedre udearealer for børn og unge, bl.a. bliver der i år gennemført forbedrende aktiviteter på en række legepladser, og boldbaner i parker.</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.</p>
<p>Aktiviteter Som opfølgning på folkesundhedsplanen gøres en indsats for at inddrage folkesundheden mere bevidst i forbindelse med den øvrige sektorplanlægning fx i forbindelse med Trafik- og Miljøplan, lokale trafik- og byrumsplaner, trafikikkerhedsplan, parkpolitik, cykelpolitik og legepladspolitik og i forbindelse med udbygning af skoler og daginstitutioner.</p>		<p>TMF</p>	<p>😊 Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Folkesundheden er i særlig fokus i forbindelse med planlægning af miljøzoner, kørselsafgifter, cykeludbygning og skolevejsplanlægning. Der er endnu ikke lavet en specifik evaluering af indsatsen, men ofte gennemføres undersøgelser af sundhedseffekter af forskellige tiltag eller transportformer.</p>	<p>😊 Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.</p>

Kommunen vil sætte øget fokus på støj i de offentlige rum (arealerne omkring boligen, byens pladser, torve og parker mv.). Inden 2005 gennemføres en støjkortlægning som grundlag for at klassificere områderne og fastsætte krav til støjniveau og behov for støjbeskyttelse.	2004	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført til tiden. I forbindelse med den lokale støjhandlingsplan i Folehaven, har der været meget fokus på at mindske støjen på udearealerne. Derudover er TMF i dialog med en boligforening om at indtænke støjproblemerne på udearealer. Støjkortlægningen af det offentlige rum er udsat til 2007.	☹ Aktiviteten blev ikke gennemført til tiden. Der er ikke registreret nogen ændring siden 2006.
Opfølgning				
Cykelregnskab som offentliggøres hvert andet år.	Hvert andet år	TMF	☺ Aktiviteten gennemføres som planlagt.	☺ Aktiviteten gennemføres som planlagt.
Det foreslås, at Parkpolitikken følges op med lignende regnskab.		TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført til tiden.	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført.

Kost- og motionsvaner

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Skolen skal i hele sit virke medtænke sundhedsfremme og forebyggelse bredt – både pædagogisk og organisatorisk – så eleverne får forudsætninger for aktivt at fremme deres egen og andres sundhed.		BUF, SUF	☹ Målet er kun delvis nået. Men det generelle indtryk er, at skolerne tager det alvorligt, og der arbejdes med området i et vist omfang. Der er udarbejdet materialer til 5. – 6. klasser, og materiale til 8. – 9. klasser er under udvikling.	☹ Målet er kun delvis nået. I forbindelse med den overordnede sundhedspolitik arbejdes der på at få skolerne til at udforme en sundhedspolitik
Alle elever i københavnske folkeskoler skal have mulighed for at benytte et økologisk, sundt, billigt og stabilt madtilbud i skolen inden udgangen af 2006.	2006	BUF, SUF	☺ Målet vil kunne nås til tiden. På 48 ud af 73 skoler kan eleverne nu få et sundt og billigt måltid, og på alle folkeskoler forventes muligheden at eksistere i 2007. Økologiprocenten er i dag på knap 50 %.	☹ Målet er ikke nået. På 51 ud af 62 skoler kan eleverne nu få et sundt, billigt og økologisk måltid. Der er problemer med plads til indretning af skoleboder på skolerne.
Elevernes fysiske aktivitet og bevægelse i skolen skal styrkes, både som en del af undervisningen og som en del af fritiden.		BUF, SUF, TMF	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der arbejdes med området på både skoler og fritidshjem, og specielt i de små klasser. Af ansøgningerne til legepladspuljen fremgår det desuden, at det er et område, som optager skolerne meget. Projektet Idræt og socialt arbejde efter skoletid tilbydes på tre skoler i Kgs. Enghave, i Tingbjerg og skolerne ved Øresundsvej.	☺ Målet vil kunne nås. Skoleplanen "Faglighed for alle" indeholder et afsnit om sunde børn, hvor der er afsat midler til at styrke idræt, fysisk aktivitet og bevægelse i skolen.

Forældre, de relevante forvaltninger og lokale brugerbestyrelser skal samarbejde om at sikre, at børn og unge i størst mulig omfang cykler eller går til og fra skole, institutioner og fritidsaktiviteter.		TMF, BUF	☹ Målet er kun delvis nået. I samarbejde med skolerne arbejdes for at sikre en så tryk og sikker en skolevej som muligt. I kombination hermed bør der fokuseres på information og kampagner rette mod såvel børn og unge som deres forældre, for at opfylde målet. Denne aktivitet løftes kun sporadisk.	☹ Målet er kun delvis nået. I samarbejde med Økologisk Råd har BUF deltaget i en cykelkampagne for de yngste klasser.
Aktiviteter	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen arbejder på at indføre KØSS på alle skoler inden udgangen af 2006. Derudover arbejdes der på at sikre en sammenhæng mellem økologisk, sund skolemad og mad i fritidshjem og klubber, hvor der i dag ikke er en generel indsats for økologisk og sund mad.	2006	BUF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der er arbejdet med at indføre mad, måltid og motionspolitikker for fritidshjem og klubber. Projektet har været i høring og forventes godkendt. Målet for KØSS er dog ændret til udgangen af 2007.	☹ Aktiviteten blev delvist nået. Der mangler at blive implementeret skoleboder på 11 skoler. KØSS indføres på skolerne, efterhånden som skolerne ombygges. De sidste skoler forventes at være ombygget i løbet af 2007-2008. På 3 skoler er det ikke lykkedes at finde ledige lokaler til indretning af en skolebod. Mad og måltidspolitikker implementeres i fritidshjem og klubber i 2007.
Kommunen satser desuden på at skabe gode legeområder og idrætsfaciliteter generelt. Samarbejdet mellem de lokale idrætsforeninger og skolen styrkes gennem projektet "Mere og Bedre Idræt", som har kørt de seneste tre år. Projektet fortsætter de kommende skoleår med 12 nye skoler. Kommunen sætter ligeledes fokus på idræts- og bevægelsesaktiviteter i forbindelse med sammentænkningen af skole og fritidshjem.		BUF	☺ Aktiviteten er gennemført. Projekt Mere og bedre idræt stoppede som planlagt i 2004. Projektet blev gennemført som forventet, og de 12 nye skoler kom også gennem projektforløbet.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

<p>Derudover arbejdes der på at skabe gode legeområder og idrætsfaciliteter samt sikre skoleveje, så børn, der bor inden for en rimelig afstand enten kan gå eller cykle i skole uden at komme til skade i trafikken.</p>		<p>BUF, KFF, TMF</p>	<p>☺ Aktiviteten gennemføres løbende. I samarbejde med skolerne forbedres trafiksikkerheden og -trygheden omkring skolerne. Der er etableret en legepladspulje, som skolerne kan søge midler fra, og der er ansat en landskabsarkitekt til at højne niveauet af valgte løsninger. Der er etableret gå-busser, hvor børn ledsaget af voksne kan gå i skole. BUF er i øjeblikket ved at udvikle politikker for mad og bevægelse for kommunens dagtilbud. Målet er blandt andet at sikre yderligere fokus på sund mad og gode bevægelsesvaner i kommunens dagtilbud. I 2006 igangsættes forskellige initiativer til at støtte dagtilbudenes implementering på bevægelsesområdet.</p>	<p>☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.</p>
Opfølgning				
<p>Løbende opfølgning på KØSS via styregruppe og offentliggøres i Københavns Kommunes Grønne Regnskab.</p>	<p>Årligt</p>	<p>BUF, ØKF, TMF</p>	<p>☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Mål og planer følges. Økologiprocenter opgøres i kommunens grønne regnskab.</p>	<p>☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.</p>
<p>Løbende opfølgning på projektet "Mere og Bedre Idræt" via styregruppe</p>		<p>BUF</p>	<p>☺ Aktiviteten er gennemført. Projektet er stoppet, men forløb som planlagt.</p>	<p>☺ Aktiviteten er gennemført.</p>

FORANKRING HOS BORGERE OG VIRKSOMHEDER

Forankring af miljøarbejdet i lokalområderne				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Boligområderne skal inddrages i udarbejdelse af lokale Agenda 21 planer.		TMF	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Der mangler en afklaring af, hvad der menes med en lokal Agenda 21 plan. Der er ikke udarbejdet lokale Agenda 21 planer. I de bydele hvor der er Agenda 21-centre udarbejder centrene arbejdsprogrammer og årsplaner, som blandt nogle bydele kaldes lokale Agenda 21 planer. Borgerne inddrages mere eller mindre systematisk.	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Der er ikke registeret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil støtte lokale miljøprojekter.		TMF	☺ Målet er nået. Der arbejdes løbende med at støtte lokale miljøprojekter. Gennem Byøkologisk Fond uddeles hvert år 1,5 mio. kr. til udviklings- og handlingsorienterede projekter og formidling om byøkologi og Agenda 21. Til og med 2007 uddeles der årligt 1 mio. kr. gennem Agenda 21-puljen til at forankre miljøarbejdet i de bydele, der ikke har Agenda 21-centre.	☺ Målet er nået, idet der løbende arbejdes på at støtte lokale miljøprojekter. Flere puljer er dog blevet nedlagt. Med udgangen af 2007 ophører ligeledes Agenda 21-puljen til at forankre miljøarbejdet. Til gengæld er der oprettet en Trafik- og Miljøpulje med 1.5 mio. kr.
Aktiviteter				
I 2004 gennemføres en evaluering af Agenda 21-centrene og Agenda 21-puljen for at vurdere, om det er lykkedes at forankre miljøarbejdet lokalt. Evalueringen følges op med et konkret forslag til, hvordan miljøarbejdet fremover skal forankres i alle bydele.	2004	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Der er foretaget evaluering af Agenda 21-centrene i starten af 2005. Agenda 21-puljen er evalueret i efteråret 2005. Der er ikke udarbejdet et konkret forslag til, hvordan miljøarbejdet fremover skal forankres i alle bydele.	☹ Aktiviteten blev kun delvist gennemført. Der er i løbet af 2006 arbejdet med forskellige modeller for hvordan miljøarbejdet fremover kan forankres i alle bydele, som er mundet ud i et budgetønske for 2008.
Anvende Agenda 21-puljen til at støtte forankring af det lokale miljøarbejde særligt i de bydele, som ikke har et Agenda 21-center. Der er afsat 750.000 kr. årligt i perioden 2003-2005.	2005	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Agenda 21-puljen har som planlagt uddelt støtte til lokale projekter i de bydele, der ikke har et Agenda 21-center.	☺ Aktiviteten er gennemført.

Støtte udviklings- og evalueringsprojekter, handlingsorienterede projekter og formidling indenfor byøkologi og Agenda 21 via Den Byøkologiske Fond. Fonden uddeler årligt 1,5 mio. kr. Derudover er der Københavns Miljøpris på 25.000 kr. som uddeles årligt. Prisen støtter forslag til løsninger på Københavns miljøproblemer.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Byøkologisk Fond har som planlagt uddelt 1,5 mio. kr. Derudover er miljøprisen uddelt hvert år som planlagt.	☺ Aktiviteten gennemføres årligt.
Kommunen vil første gang i 2005 og herefter hvert andet år afholdes en konference om resultaterne af det lokale miljøarbejde med deltagelse af borgere, embedsmænd og politikere.	Hvert andet år fra 2005	TMF	☹ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Det forventes, at der afholdes en konference i starten af 2006.	☹ Aktiviteten er delvist gennemført. Der er afholdt et arrangement i 2006 og der er planlagt et lignende i 2007. Dog uden politikerdeltagelse.
Opfølgning				
Udvikle indikatorer for effekten af det lokale miljøarbejde og måle på disse hvert andet år i forbindelse med en generel borgerundersøgelse.	Hvert andet år	TMF	☹ Målet er ikke nået. Der er ikke udviklet indikatorer for effekten af det lokale miljøarbejde. I forbindelse med et Life-projekt vil der blive udarbejdet en eller flere indikatorer, som er fælles for Dogmekommunerne.	☹ Målet er ikke nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Opgørelse af antal lokale Agenda 21 planer.		TMF	☹ Det er usikkert, om aktiviteten vil blive gennemført. Der mangler en afklaring af, hvad der menes med en lokal Agenda 21 plan.	☹ I forbindelse med Dogme Life projektet, arbejdes der på en afklaring af, hvad der menes med lokale Agenda 21 planer.
Opgørelse af antal projekter mellem lokale aktører og kommunen.		TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Sker delvist gennem Dogme-revision, men opgørelsen er ufuldstændig og ikke sammenlignelig fra år til år.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Forankring af miljøarbejdet i erhvervslivet

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Erhvervslivet skal inddrages formelt i udvikling af et bedre miljø.		TMF	☺ Målet er nået. Erhvervslivet inddrages gennem Københavns Miljønetværk i udvikling af et bedre miljø. Der er dog kun kontakt med en mindre del af byens virksomheder.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Inden udgangen af 2008 har Københavns Miljønetværk 350 medlemmer. Københavns Miljønetværk skal rumme flere netværk, der repræsenterer de forskellige brancher.	2008	TMF	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der var i 2005 153 medlemmer i Københavns Miljønetværk. Der er etableret et undernetværk for grønne butikker, og der arbejdes på at etablere et netværk for grønne kontorer og for frisører.	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der var 203 medlemmer i Københavns Miljønetværk ved udgangen af 2006. Der er etableret undernetværk og der arbejdes på at få etableret et netværk for caféer og restauranter.
Inden udgangen af 2008 har 900 forskellige virksomheder deltaget i en af netværkets aktiviteter.	2008	TMF	☺ Målet vil kunne nås til tiden. I 2005 havde 500 virksomheder deltaget i en af miljønetværkets aktiviteter.	☺ Målet vil kunne nås til tiden. I 2006 havde 625 virksomheder deltaget i en af miljønetværkets aktiviteter.

Aktiviteter				
Københavns Miljønetværk gennemfører en række aktiviteter, fx kurser, temamøder og medlemsmøder.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der gennemføres løbende aktiviteter i miljønetværket. I 2005 blev der gennemført 16 aktiviteter.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der gennemføres løbende aktiviteter i miljønetværket. I 2006 blev der gennemført 20 aktiviteter.
For at tiltrække nye virksomhedstyper udbyder netværket målrettede aktiviteter, som passer til virksomhedernes behov. Der arbejdes på at synliggøre netværket gennem flere kanaler, fx i forbindelse med tilsyn, arrangementer som Miljøtrafikuge og Miljøfestival samt personlig kontakt til relevante virksomheder. Desuden udgives der et elektronisk nyhedsbrev fire gange årligt.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Kampagne materiale til rekruttering af kontorvirksomheder og butikker er udarbejdet. Netværket deltog i Miljøfestivalen med markedsføring af grønne butikker. I 2005 er der udgivet 3 nyhedsbreve.	☺ Aktiviteten er gennemført. Kampagne materiale til rekruttering af kontorvirksomheder og butikker er udarbejdet. Netværket deltog i Torvedage i Valby og Grøn Vesterbro med markedsføring af grønne butikker. I 2006 er der udgivet 3 nyhedsbreve.
Inden udgangen af 2004 udarbejdes en strategi, som skal være retningsgivende for arbejdet på virksomhedsområdet de næste fire år. Strategien skal tage udgangspunkt i erhvervs sammensætningen i København og i de overordnede miljømæssige forhold på virksomhederne. Strategien skal indeholde målsætninger og mulige indsatser for at nedsætte forurening, ressourceforbrug, affaldsproduktion mv.	2004	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. I 2005 blev Miljøstrategi for virksomhedsområdet 2005 - 2008 godkendt. Strategien indeholder målsætninger og mulige indsatser for otte udvalgte områder.	☺ Aktiviteten er gennemført.
Opfølgning				
Løbende evaluering af miljønetværkets aktiviteter.	Løbende	TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Større aktiviteter evalueres.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Opgørelse af antallet af virksomheder og brancher, der er repræsenteret som medlemmer i netværket samt antallet af deltagende virksomheder i netværkets aktiviteter.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. 22 forskellige brancher er repræsenteret i netværket. Antallet af netværksmedlemmer og antallet af virksomheder, der deltager i netværkets aktiviteter, opgøres løbende.	☺ Aktiviteten gennemføres årligt. 24 forskellige brancher er repræsenteret i netværket.
Opgørelse af antallet af miljøcertificerede offentlige og private virksomheder i København.		TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Data er opgjort i Københavnernes Grønne Regnskab for 2004.	☺ Aktiviteten er gennemført. Data er opgjort i Københavnernes Grønne Regnskab for 2005.

Miljøundervisning og miljøinformation

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Kommunen vil i samarbejde med skoler, virksomheder og myndigheder motivere til og give børn og unge forståelse for at værne om vores ressourcer og miljøet som helhed, for herigennem at få en ny generation af miljøbevidste borgere i København.		BUF, BUF, TMF	☺ Målsætningen opfyldes gennem Miljøtjenestens aktivitetstilbud, hvor børnene og de unge får naturoplevelser og viden om miljø- og naturforhold. Der er dog ikke fundet ressourcer til at servicere 0-6 års området på samme niveau som skolerne.	☺ Målet er opfyldt. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil øge miljøkompetencen hos borgere, erhvervsliv og i kommunen.		TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Det sker mere eller mindre systematisk i forhold til borgerne. I forhold til kommunen selv, sker det i forbindelse med miljøledelse. For erhvervsliv øges miljøkompetencen gennem aktiviteter i Miljønetværket og gennem dialog med og tilsyn på virksomhederne.	☹ Målet er kun delvist nået. I forhold til virksomheder sker indsatsen i regi af Miljønetværket. For kommunen selv sker indsatsen gennem arbejdet med at indføre miljøledelse. I forhold til borgerne har der i 2006 været fokus på udvalgte områder som f.eks. uddannelse af sundhedsplejersker i forhold til kemi, og miljøformidlerprojekter for etniske borgere. Der er således fremdrift, men der er behov for løbende indsats. Målet er derfor overført til Agenda 21 Plan 2008-2011.
Kommunen vil informere om, hvordan man kan handle miljørigtigt.		TMF	☺ Målet er nået. Der er løbende aktiviteter som kemiagenterne, grønne butikker, affaldssortering og Miljøtjenestens aktiviteter. Derudover arbejdes der via kampagner og Internettet med at informere om, hvordan man kan handle miljørigtigt på en række områder.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil gøre relevante miljødata elektronisk tilgængelige for borgerne og for kommunens virksomheder senest ved udgangen af 2005.	2005	TMF	☹ Målet er kun delvist nået. Støjdata bliver først tilgængeligt i fuld skala i 2007. Affaldsdata, miljøgodkendelser og historik på badevandsdata vil være på nettet i 2006.	☹ Målet blev kun delvist nået. Støjdata og affaldsdata bliver først tilgængeligt i fuld skala i 2007. Miljøgodkendelser er ikke tilgængelige.

Aktiviteter				
<p>Kommunen gennemfører følgende aktiviteter som led i natur- og miljøundervisningen for børn og unge:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Københavns Naturskole: 10 økobaser, 7 mininatureskoler, Kalvebod Naturskole. - Miljøtjenesten: Øresundsmiljøskolen, Energi- og Vandværkstedet, Naturværkstedet på Kløvermarken og samarbejde med virksomheder, myndigheder og miljøinstitutioner. - Grøn Skole København: Bøkologiske tiltag på skoler og institutioner, miljøledelse, grønne netværk, grøn skolekonsulentordning og udearealer. 	Løbende	BUF, TMF	☺ Aktiviteten er gennemført. Målet om at øge børn og unges miljø- og naturforståelse opfyldes gennem Afdelingen for Bæredygtig Udvikling i BUF, Miljøtjenestens aktivitetstilbud som f.eks. naturskolerne, Energi- og vandværkstedet, Grøn skole og miljøledelse	☺ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
<p>Nedsættelse af arbejdsgruppe som inden udgangen af 2005, dels undersøger relevante målgrupper og deres interesse for miljøundervisning, dels udarbejder et forslag til, hvordan miljøkompetencen hos forskellige målgrupper kan øges. Målgrupperne kan fx være ansatte i Københavns virksomheder og i kommunen samt unge og ældre. Udvikling af miljøkompetencer i erhvervslivet vil især ske igennem Københavns Miljønetværk.</p>	2005	TMF, BUF	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er nedsat en projektgruppe, som har udarbejdet et forslag til projekt, som retter sig mod nybagte forældre og handler om kemi.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der gennemføres i 2007 et projekt rettet mod nybagte forældre om kemi.
<p>Videreudvikle Miljøfestivalen og Miljøtrafikugen hvert år på baggrund af evalueringen og inspirationsmøder med lokale aktører.</p>	Hvert år	TMF, ØKF	☺ Aktiviteten er gennemført (gennemføres løbende). Udgangspunktet for arbejdet med Miljøfestival 2005 var bl.a. evalueringen af den forrige festival. I 2005 blev arbejdet med forbedring af blandt andet organisering, program, fokus på miljø i hovedstadsregionen mv., så festivalen blev mere målrettet de besøgendes behov. På grundlag af evalueringen af Miljøtrafikugen er det indstillet, at aktiviteten fortsætter inden for de hidtidige rammer. Der forventes politisk stillingtagen primo 2006.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
<p>Udvikle Københavnerne Grønne Regnskab så de indikatorer, der vises, afspejler status på kommunes beslutninger og mål indenfor miljø samt forholder sig til de miljøoplysninger borgerne ønsker. Et eksempel herpå er, at Dogmeindikatorerne vil blive præciseret, og der vil blive udarbejdet en model for, hvordan den årlige måling kan gennemføres. Københavnerne Grønne Regnskab for 2004 vil indeholde alle Dogme 2000-indikatorerne. Derudover vil regnskabet fremover indeholde gode historier om, hvordan man kan handle miljørigtigt i hverdagen.</p>	2005	TMF	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Regnskabet for 2004 har ændret karakter, så det indeholder TMUs (det tidligere MFU) beretning for udvalgte områder. Regnskabet for 2004 indeholder ikke alle Dogmeindikatorer. Vægten på regnskabet er fremover på status og dokumentation, og gode historier er derfor fravalgt.	☹ Aktiviteten blev kun delvist gennemført. Regnskaber indeholder stadig ikke alle Dogmeindikatorer. De to grønne regnskaber vil fremover blive slået sammen til et regnskab, som i højere grad vil koble sig til Miljøudspil, Agenda 21 Plan og udvalgte sektorplaner.

Opfølgning				
Der evalueres og sættes mål for skolernes og institutionernes arbejde med at implementere bæredygtighed i udviklingsplaner og virksomhedsplaner samt deres brug af naturskoler og Miljøtjenestens aktivitetssteder for børn og voksne.		BUF, TMF	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Processen er i gang, idet naturskoler og Miljøtjenestens aktivitetssteder anvendes. Der sættes ikke systematisk mål for brugen og evaluering af aktiviteterne. Dette forventes imidlertid fremmet ved indførelse af miljøledelse på skoler og institutioner. I BUFs pædagogiske perspektivplan indgår målet om at give børn mulighed for at tilegne sig viden om naturen, som kan medvirke til en forståelse af samspillet med og i naturen.	☹ Aktiviteten er kun delvis gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Kommunen evaluerer hvert år Miljøfestival og Miljøtrafikugen via et uafhængigt analysebureau.	Hvert år	TMF, ØKF	☺ Aktiviteten er gennemført. TMF har i 2005 benyttet forvaltningens borgerpanel til at evaluere på de besøgenes udbytte af Miljøfestivalen. Derudover er effekten af den gennemførte affaldskonkurrence evalueret via et uafhængigt analysebureau. Miljøtrafikugen bliver evalueret hvert år.	☺ Aktiviteten er gennemført.
Der gennemføres brugertests- og brugerundersøgelser af TMFs hjemmeside.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Undersøgelsen er planlagt og finder sted i 2005	☹ Der er indkøbt et statistikprogram, der kan følge de besøgende på hjemmesiden. Analyse er foretaget primo 2007.
Der gennemføres borgerundersøgelser om københavnernes viden, holdning og adfærd i forhold til miljø.		TMF	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Der er planlagt en borgerundersøgelse i 2006.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006

FEJ FOR EGEN DØR

Miljøledelse				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Der skal indføres miljøledelse i samtlige forvaltninger og institutioner i Københavns Kommune over tid.		Alle forvaltninger	☺ Det er usikkert, om målet vil blive nået til tiden. BR har med Agenda 21 Planen besluttet at alle forvaltninger og institutioner i kommunen skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008. Men der er der ikke enighed i kommunens syv forvaltninger, om målet vil blive nået inden udgangen af 2008. (se nedenfor)	☺ Det er usikkert, om målet vil blive nået til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Alle forvaltninger i Københavns Kommune skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008.	2008	Alle forvaltninger	☺ Det er usikkert, om målet vil blive nået til tiden. BR har med Agenda 21 Planen besluttet at alle forvaltninger og institutioner i kommunen skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008. Efterfølgende har BR i april 2005 finansieret beslutningen ved at konvertere Energipuljen fra 1. januar 2005 således, at midlerne anvendes til at indføre og drive miljø- og energiledelse i forvaltningerne. I beslutningen forudsættes det, at udgifterne til miljøcertificering af kommunens forvaltninger kan dækkes af de omprioriterede midler fra energipuljen. Eventuelle udgifter i forbindelse med indførelse af miljøledelse, der ikke dækkes af midlerne fra energipuljen, skal holdes indenfor de økonomiske rammer, BR har fastsat for forvaltningerne. På trods af dette er der ikke enighed i kommunens syv forvaltninger, om målet vil blive nået inden udgangen af 2008. BUF har lavet en plan for indførelse af miljøledelse, men tror ikke at målet	☺ Det er usikkert, om målet vil blive nået til tiden. BR har med Agenda 21 Planen besluttet at alle forvaltninger og institutioner i kommunen skal være miljøcertificeret inden udgangen af 2008. Alle forvaltninger, undtagen BUF, forventer at nå målet inden udgangen af 2008. BUF er dog den forvaltning med flest institutioner. Der er ikke enighed om, hvorvidt de selvvejende institutioner er omfattet af målet.

			vil blive nået. TMF og KFF tror, at målet vil kunne nås til tiden. SUF arbejder på en plan for indførelse af miljøledelse. ØKF tror at målet kan nås.	
Aktiviteter				
Miljøkortlægninger af alle forvaltninger inden udgangen af 2006.	2006	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Mange forvaltninger har ændret strategi siden planens vedtagelse og vil gennemføre alle led i miljøcertificering på en gang. Nogle institutioner vil derfor først blive kortlagt i 2007 og 2008.	☹ Aktiviteten blev kun delvist gennemført.
Introduktion til miljøledelsessystemet til alle ansatte i forvaltninger inden 2007.	2006	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Mange forvaltninger har ændret strategi siden planens vedtagelse og vil gennemføre alle led i miljøcertificering på en gang. Nogle institutioner vil derfor først blive introduceret til miljøledelse i 2007 og 2008.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført.
Interne revisioner i alle forvaltninger i 2007.	2007	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Mange forvaltninger har ændret strategi siden planens vedtagelse og vil gennemføre alle led i miljøcertificering på en gang. Nogle institutioner vil derfor først have interne revisioner i 2008.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Uddannelse af personale i forvaltninger til at indføre og vedligeholde miljøledelsessystemer inden udgangen af 2008.	2008	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Mange forvaltninger har ændret strategi siden planens vedtagelse og vil gennemføre alle led i miljøcertificering på en gang. Nogle institutioner vil derfor først få uddannet personale i 2007 og 2008.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006
Certificering efter ISO 14.001 eller EMAS registrering af alle forvaltninger inden udgangen af 2008.	2008	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Se ovenstående.	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Se ovenstående

Arbejdsgruppen for miljøcertificering følger løbende op på arbejdet med miljøledelse og koordinerer institutionerne imellem.	Løbende	TMF , Alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført og sker efter behov. BUF vurderer, at der fremover vil være behov for langt mere faglig bistand og etablering af et mere formelt samarbejde.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende og efter behov. Arbejdet er intensiveret i 2006, men det er gruppens vurdering, at der er behov for fortsat fokus og styrkelse også efter 2008
Opfølgning				
Antallet af miljøcertificerede institutioner afrapporteres i Københavns Kommunes Grønne Regnskab.	Årligt	TMF , alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført. Antallet er afrapporteret i 2002-2004. Er også planlagt at skulle ske fremover.	☺ Aktiviteten er gennemført. Antallet er afrapporteret i 2002-2005. Er også planlagt at skulle ske fremover

Miljøvurdering af indstillinger

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Fra 2005 skal kommunens forvaltninger miljøvurdere alle indstillinger, som giver en væsentlig påvirkning af miljøet.	2005	Alle forvaltninger	☹ Målet er ikke nået. En opgørelse fra 2. kvartal i 2005 viser, at der for mange forvaltninger er langt igen i forhold til at alle indstillinger, der giver en væsentlig miljøpåvirkning af miljøet, miljøvurderes. For TMF gælder, at de har mange sager, der er omfattet og hvor den ny metode enten ikke er brugt eller miljøvurderingen er mangelfuld. BUF er længst af alle forvaltninger med hensyn til implementering af den nye metode. I SUF, BUF og KFF gælder, at kun få sager er omfattet af ny metode. Hovedparten af sager der er omfattet har dog haft en mangelfuld miljøvurdering.	☹ Målet blev ikke nået til tiden. Det generelle indtryk er, at arbejdet med miljøvurdering af indstillinger går meget langsomt, og ikke rigtigt fungerer som planlagt
Aktiviteter				
Alle forvaltninger gennemfører en screening af alle sagstyper inden medio 2004. Det vurderes hvilke sagstyper, der giver væsentlig påvirkning af miljøet, og hvilke politisk vedtagne mål, der kobler sig til den enkelte sagstype, samt om der er behov for yderligere kompetenceudvikling indenfor miljø.	2004	Alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført som planlagt i alle forvaltninger.	☺ Aktiviteten blev gennemført som planlagt i alle forvaltninger.
Pilotprojekt på miljøvurdering af et afsnit af kommuneplanen afsluttes medio 2004.	2004	ØKF, TMF, SUF	☺ Aktiviteten er gennemført. I forbindelse med udarbejdelsen af kommuneplan 2005 blev der gennemført en strategisk miljøvurdering af byudviklingsstrategien og af retningslinierne i "Trafik og byens rum" i hovedstrukturen.	☺ Aktiviteten blev registreret gennemført i 2006. Der er ikke foretaget yderligere i 2006. Det er usikkert, hvad der kommer til at ske med den kommende Kommuneplanstrategi.

Opfølgning				
Årlig status for arbejdet med miljøvurderinger, herunder optælling af udførte miljøvurderinger, rapporteres i Københavns Kommunes Grønne Regnskab.	Årligt	TMF , alle forvaltninger	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Det vil som planlagt ske i regnskabet for 2005 som udkommer i 2006	☺ Aktiviteten er også planlagt gennemført i 2006

Grønt budget og grønt regnskab

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Der skal indføres Grønt Budget for alle forvaltninger i Københavns Kommune fra 2006.	2006	Alle forvaltninger	☺ Målet vil kunne nås til tiden. Der er indført grønne budgetmål for 2006, og der vil blive indført grønne budgetmål fremover. Budgetmålene for 2006 er revideret i BUF og KFF.	☺ Målet blev nået til tiden. Der er indført grønne budgetmål for 2007 og det er planen at der skal være grønne budget mål for 2008
Københavns Kommunes Grønne Regnskab skal synliggøre indsatsen for at mindske miljøbelastning og ressourceforbrug i forvaltninger og institutioner over for kommunens ansatte samt over for borgere og virksomheder.		TMF , alle forvaltninger	☺ Målet er nået. Københavns Kommunes Grønne Regnskab dokumenterer og synliggøre status på kommunens eget miljøarbejde.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Københavns Kommunes Grønne Regnskab for 2005 skal indeholde de indikatorer der kræves i Dogme 2000 samarbejdet.	2005	TMF , alle forvaltninger	☹ Målet er kun delvist nået. Regnskabet indeholder ikke oplysninger om affaldshåndtering herunder genanvendelse for kommunens institutioner.	☹ Målet blev kun delvist nået. Heller ikke for 2006 er der fyldestgørende data for affald. Der er dog stor usikkerhed af kvaliteten af data for energi- og vandforbrug.
Aktiviteter				
Miljøkortlægning af alle forvaltninger og institutioner, eventuelt i forbindelse med indførelse af miljøledelse inden udgangen af 2006.	2006	Alle forvaltninger	☹ Aktiviteten er kun delvist gennemført. Mange forvaltninger har ændret strategi siden planens vedtagelse og vil gennemføre alle led i miljøcertificering på en gang. Nogle institutioner vil derfor først blive kortlagt i 2007 og 2008.	☹ Aktiviteten blev kun delvist gennemført.
Introduktion til opstilling af Grønt Budget for centrale personer i forvaltninger og institutioner inden 2007.	2006	TMF , alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført. Introduktion er sket i 2005 for de to indsatsområder miljøledelse og økologi.	☺ Aktiviteten er gennemført.
Udarbejdelse af årlige grønne budgetter i forvaltninger og institutioner med sekretariatsbistand fra TMF efter behov.	Årligt	Alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført. Er sket i 2005 for de to indsatsområder miljøledelse og økologi.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Opfølgning				
Offentliggørelse af Grønt Budget sammen med kommunens budget. Resultaterne afrapporteres efterfølgende i Københavns Kommunes Grønne Regnskab.		TMF , alle forvaltninger	☺ Aktiviteten vil blive gennemført til tiden. Er planlagt til at ske i regnskabet for 2005, som udkommer i sommeren 2006.	☺ Aktiviteten er gennemført for 2005 regnskabet, som udkom i sommeren 2006.
Projektgruppen bag Københavns Kommunes Grønne Regnskab vil i dialog med de andre forvaltninger følge op på modtagelsen og brugen af regnskabet fx gennem en mindre brugerundersøgelse.		TMF, ØKF	☺ Aktiviteten er gennemført og sker løbende.	☺ Aktiviteten er gennemført i forbindelse med oplæg til nyt koncept for de grønne regnskaber

Miljøbevidste indkøb og økologiske fødevarer

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Der skal være udformet en miljømæssig bæredygtig indkøbspolitik.		ØKF, TMF	☺ Der er formuleret en indkøbspolitik for kommunen, som formulerer hensynet til miljøet som et parameter ved indgåelse af indkøbsaftaler. Der er ikke på nuværende tidspunkt planer om en selvstændig revision af politikken, men da indkøbsstrategien skal revideres inden 2007, vil der i den forbindelse også blive kigget på den eksisterende indkøbspolitik.	☺ Målet er nået. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Mindst 75 % af det offentlige fødevarerforbrug skal være økologisk.		Alle forvaltninger	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Målet er i forbindelse med Agenda 21 Planen blevet tidsbestemt til udgangen af 2008. Det blev ligeledes forudsat, at der blev afsat 4 mio. kr. årligt i 2006-2008. Der er foreløbig kun fundet midler i 2006. Omlægningen startet, men der mangler stadig 312 daginstitutioner, 39 kantiner, 61 døgninstitutioner, 30 plejehjem og produktionskøkkener, 22 skoleboder, 63 skolekøkkener, 200 fritidshjem/klubber og 25 idrætsanlæg.	⊗ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Målet er i forbindelse med Agenda 21 Planen blevet tidsbestemt til udgangen af 2008. Det blev ligeledes forudsat, at der blev afsat 4 mio. kr. årligt i 2006-2008. I forbindelse med budgetaftalen for 2007, er der afsat 5. mio. kr. pr. år de kommende tre år. Med de nuværende bevillinger er det vurderingen at 60 % af den mad, der serveres i kommunens køkkener og kantiner vil være økologisk ved udgangen af 2009.
Kommunen vil øge andelen af leverandører, der er EMAS-registreret eller lever op til kriterier for certificering efter ISO 14.001 til 80 % i 2007.	2007	ØKF , alle forvaltninger	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. En opgørelse for 2004 viser, at 40 % af kommunens leverandører er miljøcertificerede eller lever op til kravene for certificering efter ISO 14.001.	☺ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. En opgørelse for 2005 viser, at 40 % af kommunens leverandører miljøcertificerede eller lever op til kravene for certificering efter ISO 14.001.

Kommunen vil vægte miljø- og arbejdsmiljøspørgsmål mindst 20 % som udgangspunkt i forbindelse med vurdering af tilbudene.		ØKF, alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Målet er nået for de centrale indkøbsaftaler, der bliver miljøvurderet, der kun dækker 25 % af kommunens samlede indkøbspotentiale.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil fra 2007 ikke købe produkter, der indeholder PVC, klorerede opløsningsmidler samt stoffer, der står på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer.	2007	ØKF, alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Stofferne fravælges i de centrale indkøbsaftaler, der bliver miljøvurderet. Det gælder dog kun for 25 % af kommunens samlede indkøbspotentiale.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil ved indkøb af elforbrugende produkter stille samme krav til produkternes energiforbrug som Elsparefondens A-klub.		ØKF, alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Sker for de centrale indkøbsaftaler, som udgør 16 % af kommunens samlede indkøbspotentiale.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Kommunen vil efterspørge miljømærkede produkter.		ØKF, alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Sker for de centrale indkøbsaftaler, som udgør 16 % af kommunens samlede indkøbspotentiale	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Sker for de centrale indkøbsaftaler, som udgør 16 % af kommunens samlede indkøbspotentiale. Men det er ikke muligt at opgøre hvor stor en andel af indkøberne der reelt vælger de miljømærkede produkter hvor det er muligt.

75 % af den mad, som serveres i kommunens køkkener og kantiner, skal være økologisk inden udgangen af 2008.	2008	Alle forvaltninger	<p>☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. Målet er i forbindelse med Agenda 21 Planen blevet tidsbestemt. Målet er dog endnu ikke fuldt finansieret. Omlægningen startet, men der mangler stadig 312 daginstitutioner, 39 kantiner, 61 døgninstitutioner, 30 plejehjem og produktionskøkkener, 25 skoleboder, 63 skolekøkkener, 200 fritidshjem/klubber og 25 idrætsanlæg.</p> <p>☺ I BUF er 48 af 73 skoleboder etableret. Inden udgangen af 2007 vil elever på alle folkeskoler have mulighed for at benytte et sundt og fortrinsvis økologisk måltid. Den gennemsnitlige økologiprocent er i dag på knap 50 %. Der er ikke sket en omlægning til økologi i skolekøkkener samt fritidshjem og klubber endnu. I 2006 startes kurser for hjemkundskabslærere op.</p>	<p>☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. I forbindelse med budgetaftalen for 2007, er der afsat 5 mio. kr. pr. år de kommende tre år. Med de nuværende bevillinger er det vurderingen, at 60 % af den mad, der serveres i kommunens køkkener og kantiner, vil være økologisk ved udgangen af 2009. Der mangler stadig 277 daginstitutioner, 35 kantiner, 42 døgninstitutioner, 43 plejehjem og produktionskøkkener, 11 skoleboder, 160 skolekøkkener, 193 fritidshjem/klubber og 22 idrætsanlæg.</p> <p>☺ I BUF er 51 skoleboder etableret. Den gennemsnitlige økologiprocent er i dag på 50 %.. I 2006 er der startet projekter op for hjemkundskabslærere og fritidshjemskøkkener op.</p>
---	------	---------------------------	---	---

Transport og byggeri

Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Inden 1. april 2004 monteres filtre på lastbiler, busser samt store arbejdsmaskiner og materiel, hvor der kan monteres effektive filtre.	2004	Alle forvaltninger	☺ Målet er nået. Ved udgangen af 2004 var der partikelfiltre på 90 % af de kommunale køretøjer, som er vurderet egnet til partikelfiltre.	☺ I 2006 blev det vurderet, at målet blev nået. Der har været fremgang siden 2006 og ved udgangen af 2006 var der partikelfiltre på mere end 90 % af de kommunale køretøjer som er vurderet egnet til partikelfiltre. I 2007 vurderer vi dog at målet kun er delvist nået.

<p>Forvaltningerne skal i nye udbud og aftaler mv. kræve, at der fra den 1. juli 2004 er partikelfiltre på lastbiler, busser samt store arbejdsmaskiner og materiel, hvor der kan monteres effektive filtre.</p>	<p>2004</p>	<p>Alle forvaltninger</p>	<p>☹ Målet er kun delvist nået. I Vej & Park, der står for næsten alle udbud og aftaler, hvor lastbiler mv. anvendes, stilles der krav samtlige steder. FAF og SUF har orienteret forvaltningernes institutioner. Der er ikke lavet opfølgning på, hvorvidt de efterleves. I KFF er der ikke foretaget særlige initiativer for at sikre, at der i udbud vil blive stillet krav om montering af partikelfiltre. KFF vil fremover sikre, at målet vil blive nået. ØKF har pt. ingen udbud.</p>	<p>☹ Målet blev kun delvist nået. I TMF stilles der krav i samtlige bud og aftaler. KFF, SUF og SOF har orienteret forvaltningernes institutioner, men der er ikke lavet opfølgning på, om reglerne efterleves.</p>
<p>Kommunen skal efterleve miljømæssigt bæredygtige retningslinier inden for bygge- og anlægsområdet.</p>		<p>Alle forvaltninger</p>	<p>☺ Målet er nået. Der er udarbejdet et sæt retningslinier, hvor brugen af dem er evalueret. Evalueringen viser at minimumskravene følges og at de mere videregående anbefalinger er blevet brugt i 6 ud af 14 større kommunale byggerier i perioden 2000-2003 (Byfornyelse København, 2004). Nye udvidede retningslinier "Miljø i byggeri og anlæg" blev vedtaget i februar 2007 med nye temaer, fokus på funktionsorienterede mål og med inddragelse af anlægssektoren..</p>	<p>☺ Målet er nået. Det vurderes dog, at der fortsat vil være behov for at have fokus på udviklingen indenfor byggeri og anlæg samt anvendelsen af retningslinierne.</p>
<p>Inden udgangen af 2005 anvendes miljørigtig projektering til alt kommunalt og støttet byggeri samt anlægsarbejde.</p>	<p>2005</p>	<p>Alle forvaltninger</p>	<p>☺ I februar 2006 vedtog Borgerrepræsentationen den 3. udgave af miljøorienterede retningslinier for det kommunale og det støttede byggeri "Miljø i byggeri og anlæg". Herunder at der fremtidigt skal projekteres miljørigtigt. Dertil har kommunen fået udviklet værktøjet KKplaner. De nye retningslinier er pt. ved at blive inkorporeret i KKplaner. Ligesom visse uhensigtsmæssigheder og fejl er ved at blive rettet.</p>	<p>☹ Målet blev kun delvist nået. KKplaner afprøves sammen med Københavns Ejendomme i sommeren 2007. Efter afprøvning og evt. justering udrulles implementeringen i de berørte forvaltninger fra efteråret 2007.</p>

Inden udgangen af 2006 skal alle medarbejdere i kommunen have adgang til tjenestecykel i arbejdstiden.	2006	Alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Generelt har mange i centralforvaltningerne adgang til cykler. Derudover stiller enkelte institutioner cykler til rådighed.	⊗ Målet blev ikke nået til tiden. Generelt har mange i centralforvaltningerne adgang til cykler. Derudover stiller enkelte institutioner cykler til rådighed – men det kan ikke siges, at alle har adgang til en tjenestecykel.
Kommunen vil integrere transport i de miljøledelsessystemer kommunens forvaltninger skal indføre.		Alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Er planlagt til at ske i forbindelse med indførelse af miljøledelse, men der er ikke fulgt op på, om det sker.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Det er forvaltningernes vurdering at transport indarbejdes i miljøledelsessystemerne, der hvor transport vurderes at have en væsentlig miljøpåvirkning.
Kommunen skal senest i 2008 i alle nye udbud og aftaler, der omfatter transportområdet, inddrage miljø- og energihensyn, som anbefalet i Miljøstyrelsens miljøvejledninger for indkøb.	2008	Alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås til tiden. Det sker dog løbende i forbindelse med miljøvurdering af centrale indkøbsaftaler, der dog kun omfatter 25 % af kommunens samlede indkøb.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås til tiden. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Aktiviteter				
Forvaltningerne skal vurdere, hvor der kan monteres effektive partikelfiltre på kommunens egne dieseldrøjetøjer.		Alle forvaltninger	☺ Aktiviteten er gennemført. Der følges op på partikelfilterbeslutningerne.	☺ Aktiviteten er gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
I forslag til Trafik- og Miljøplan 2004 foreslås at kommunen opretter et kampagnesekretariat til at gennemføre en koordineret og forstærket kampagneindsats om transportadfærd over for borgere, virksomheder og kommunens egne institutioner.		TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men er ikke gennemført på grund af manglende finansiering.	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.
Det foreslås endvidere, at kommunen opretter en pulje til at følge og understøtte renere teknologier ved indkøb af biler, der anvender mere miljøvenlige brændstoffer (el, gas, biomasse mv.), til at deltage i udviklingsprojekter samt til at øge brugen af tjenestecykler, mv.		TMF, ØKF	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført til tiden. Aktiviteten blev fastlagt med vedtagelsen af Trafik- og Miljøplanen, men er ikke gennemført på grund af manglende finansiering.	⊗ Aktiviteten er ikke gennemført. Der er ikke registreret nogen ændringer siden 2006.

Energi, vand og affald				
Målsætning / mål	Hvornår	Hvem	Status 1. jan. 2006	Ny status 1. jan. 2007
Alle kommunens forvaltninger, institutioner og virksomheder har indført fuld kildesortering efter gældende regler senest i 2004.	2004	Alle forvaltninger	☹ Målet er ikke nået. For kommunen som helhed gælder, at langt de fleste forvaltninger ikke ved, om deres institutioner har indført fuld kildesortering. Det vurderes, at det kun er de institutioner, der har indført miljøledelse, som har fuld kildesortering.	☹ Målet blev ikke nået til tiden. Der har dog været fremdrift siden 2006. For farligt affald og elektronikaffald er målet om fuld kildesortering i kommunens forvaltninger og institutioner stort set nået. For fraktionerne papir, glas og pap er det dog sværere for kommunen at leve op til kravene om sortering og genanvendelse. Særligt for institutioner under KFF og BUF skal der gøres en ekstra indsats, for at nå målet.
Inden 2007 skal kommunens energiforbrug reduceres med 5 % i forhold til 2002-niveauet.	2006	Alle forvaltninger	☹ Målet vil ikke kunne nås til tiden. For kommunen som helhed er både el og varmförbrug stigende. Det skal dog bemærkes, at der af forskellige årsager er tvivl om kvaliteten af de data, der findes. I TMF og BUF er energiforbruget faldet. I ØKF, TMF og BUF er elförbruget faldet, mens varmförbruget er steget. Omvendt er det i KFF, hvor varmförbruget er faldet og elförbruget er steget. I de kommende år forventer KFF en stigning som følge af øget aktivitet inden for idrætsanlæggene. I SUF er både el- og varmförbruget steget.	☺ Målet er gennemført. Set i forhold til 2002 er der sket en reduktion i det samlede energiförbrug på 6 %. Det præcise tal er dog usikkert på grund af omlægninger i bygningsmassen. Der er derfor behov for en fortsat fokus på bl.a. varmförbruget i kommunens institutioner, hvis 5 procentsmålet skal sikres.
Vandforbruget i forvaltninger og institutioner skal reduceres fra 11 liter pr. indbygger pr. døgn i 2001 til 9 liter i 2005 og 8 liter i 2010.	2005 og 2010	Alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås. Kommunens samlede vandforbrug pr. m ² er faldet med 5 % fra 2003 til 2004. I TMF, SUF og BUF har vandforbruget været faldende de sidste år. I ØKF er det svagt stigende. I BUF og KFF er forbruget enten steget eller stagneret. Der er dog stor tvivl om kvaliteten af de data, der findes.	☹ Det er usikkert, om målet vil kunne nås.

Aktiviteter				
Kommunen ser miljøledelse og grønt budget som væsentlige redskaber til at reducere vand- og energiforbrug samt affaldsdannelse.		Alle forvaltninger	☹ Det er usikkert, om aktiviteten (miljøledelse og grønt budget) vil reducere vand- og energiforbrug samt affaldsdannelse. Kommunens Grønne Regnskab for 2004 viser en stigning i el- og varme-forbrug pr. m2. Vandforbruget er faldet, men der er tvivl om datakvaliteten. Det har ikke været muligt at vise data for affald. For nogle institutionstyper vil miljøledelse få fokus på energi- og vandforbrug samt affaldsdannelse	☹ Det er usikkert, om aktiviteten (miljøledelse og grønt budget) vil reducere vand- og energiforbrug samt affaldsdannelse. For nogle institutionstyper vil miljøledelse få fokus på energi- og vandforbrug samt affaldsdannelse.
Ud fra erfaringerne fra tilsynskampagner på skoler og administrative forvaltninger udvælges nogle institutioner hvor affaldsproduktion og håndtering kortlægges med fokus på affaldsforebyggelse			☹ Aktiviteten er ikke gennemført	☹ Aktiviteten er delvist nået. Kommunale institutioner har fået tilsyn og kortlagt affaldsproduktion og håndtering med henblik på at forebygge affaldsdannelse. Arbejdet fortsætter i 2007 og 2008.
Revision				
Udviklingen i kommunens energi- og vandforbrug offentliggøres i Kommunens grønne Regnskab	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Årlig status til TMF for arbejdet med at opfylde målsætningerne i Affaldsplan 2004. Arbejdet med affaldsminimering indgår i denne status	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende	☺ Aktiviteten gennemføres løbende.
Fra 2004 offentliggøres udviklingen i kommunens affaldshåndtering i Københavns Kommunens Grønne Regnskab.	Årligt	TMF	☺ Aktiviteten gennemføres løbende	☹ Aktiviteten gennemføres løbende. Der er stadig potentiale for forbedringer.

KØBENHAVNS KOMMUNE

Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Miljø

Kalvebod Brygge 45
1502 København V

Telefon: 33 66 58 00
Telefax: 33 66 71 33

E-mail: miljoe@tmf.kk.dk
www.miljoe.kk.dk
www.kk.dk/agenda21plan